

Charyzmat św. Wincentego Pallottiego zawarty w celach i zadaniach Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego

Dni Pallottiego w Ołtarzewie, 19—20.01.2006

Spis treści

WSTĘP	3
I. Znaczenie słów CHARYZMAT, CEL i ZADANIE oraz słowa kluczowe	4
A. CEL i ZADANIE według słowników języka Polskiego.....	5
B. CEL i ZADANIE według Encyklopedii Katolickiej.....	6
C. CHARYZMAT, CEL i ZADANIE według Kodeksu Prawa Kanonicznego	7
D. CEL, ZADANIE i inne słowa kluczowe w Pismach Pallottiego	9
II. Charyzmat św. Wincentego w świetle współczesnej teologii charyzmatu	13
A. Elementy struktury charyzmatu Założyciela, ...	13
B. Dwa elementy charyzmatu Założyciela.....	13
C. Cechy charyzmatu św. Wincentego Pallottiego.....	14
D. Komponenty życia apostołskiego.....	15
E. Osobiste cele i zadania św. Wincentego Pallottiego	18
III. Charyzmat św. Wincentego Pallottiego zawarty w celach i zadaniach ZAK	19
A. W okresie 1835—1839 oraz do śmierci Założyciela w roku 1850	19
B. Po śmierci Założyciela do Soboru Watykańskiego II	25
C. W posoborowej odnowie do 28 października 2003 roku	25
D. Po zatwierdzeniu ZAK jako publicznego międzynarodowego stowarzyszenia wiernych w Kościele	29
ZAKOŃCZENIE	31
→ ZAŁĄCZNIKI:	32
TABELA 1: <i>Porównanie zawartości tomów OOCC</i>	32
TABELA 2-3: <i>Porównanie występowania słów kluczowych</i> :	33
TABELA 4: <i>„ROZUM I DOŚWIADCZENIE”</i> ; Argumentacja Pallottiego dla założenia ZAK	36
BIBLIOGRAFIA	38
A. Źródła	38
B. Dokumenty	38
C. Opracowania	39
D. Literatura pomocnicza.....	40

WYKAZ SKRÓTÓW

AA	Sobór Watykański II, <i>Apostolicam Actuositatem</i> (Dekret o apostołstwie świeckich)
KPK 1983	<i>Codex Iuris Canonici</i> auctoritate Ioannis Pauli PP II promulgatus, 1983. <i>Kodeks Prawa Kanonicznego</i> – przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Poznań 1984.
OCCC	San Vincenzo Pallotti, <i>Opere Complete</i> , red. F. Moccia, Roma 1964—1997, 13 volumi.
OCL	San Vincenzo Pallotti, <i>Opere Complete Lettere</i> , red. B. Bayer, Roma 1995—2002, 3 volumi.
SAC	Societas Apostolatus Catholici.
SAK	Stowarzyszenie Apostolstwa Katolickiego
StGen	Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego, <i>Statut Generalny</i> , Rzym 2003
UAC	Unione dell'Apostolato Cattolico
WP	Św. Wincenty Pallotti, <i>Wybór Pism</i> , red. T. Bielski, F. Bogdan, Poznań-Warszawa 1978—2001, 4 tomy.
WPROWADZENIE	Dokument podstawowy Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego, przyjęty i zatwierdzony na spotkaniu następujących instytutów Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego, w dniach 6—8 kwietnia 1981 roku; w: <i>Prawo Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego</i> , Pallottinum 1982.
ZAK	Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego

WSTĘP

Symposium, w którym uczestniczymy, dotyczy CHARYZMATU, w ujęciu teologicznym i historycznym, przede wszystkim w odniesieniu do św. Wincentego Pallottiego i założonego przez niego dzieła Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego (dalej także: ZAK).

Trzy referaty, które poprzedziły obecny, dają nam solidne podstawy teoretyczne do rozważań nad jakimś konkretnym charyzmatem, który jest darem Ducha Świętego dla uwielbienia Boga i uświęcenia Kościoła. Ks. prof. Józef Kudasiewicz zapoznał nas z biblijną teologią charyzmatu¹, podczas gdy ks. prof. Lucjan Balter z teologią charyzmatu Soboru Watykańskiego II. Natomiast referat ks. prof. Liszki, o problematyce charyzmatu założycielskiego, czyli *charyzmatu wspólnotowego*, przygotował nas w sposób bezpośredni do dalszych rozważań, które zawarte będą w kolejnych trzech referatach, od tego począwszy. Wszystkie trzy dotyczyć będą różnych aspektów charyzmatu św. Wincentego Pallottiego jako Założyciela dzieła – Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego i rozwoju charyzmatu pallotyńskiego w tym dziele. Rozważania te są bardzo ważne dla nas, w optyce poszukiwania dróg *twórczej wierności* temu charyzmatowi², który 28 października 2003 roku po raz kolejny został oficjalnie zatwierdzony i *erygowany* przez Kościół tym razem już *jako międzynarodowe publiczne stowarzyszenie wiernych na prawie papieskim, z osobowością prawną*³ oraz na nowo nam powierzony jako zadanie do realizacji w służbie Kościołowi i światu⁴. Ze względu na ten akt prawny, w rozważaniu naszym nad charyzmatem św. Wincentego Pallottiego zawartym w celach i zadaniach Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego nie możemy pominąć również kanoniczno-prawnego punktu widzenia tego zagadnienia, chociażby w minimalnym zarysie.

Ks. prof. Liszka przybliżył nam temat, który jest częścią większej pracy, zatytułowanej *Charyzmat życia zakonnego*⁵, będącej poszerzeniem jego pracy opublikowanej w 1996 roku pod tytułem *Charyzmatyczna moc życia zakonnego*⁶. Ks. bp Józef Pazdur w grudniu 1995 roku we wstępie do wspomnianej publikacji napisał, że książka ta jest „gotową syntezą, zestawem zagadnień, swoistym kompendium specjalistycznej wiedzy” o charyzmatycznym wymiarze życia zakonnego. Nie jest jednak łatwa, ale zawiera „w sobie wiele informacji w sposób skondensowany. Poszczególne fragmenty mogą służyć do tworzenia obszernych opracowań w formie bardziej opisowej. Całość może być traktowana jako podłoże, plan, fundament, po to, aby wznieść na nim opis życia konkretnego Instytutu zakonnego. Ta książka nie jest po to, by ją czytać. Jest po to by z niej ciągle korzystać”⁷. Z mego wieloletniego doświadczenia pracy nad Statutem Generalnym ZAK wiem, że zagadnienia

---

¹ Por. też ks. prof. J. Kudasiewicz, *Odkrywanie Ducha Świętego*, Kielce 1998, s. 338-361, oraz ks. Józef Kudasiewicz, *Rola charyzmatów w Kościele w świetle listów św. Pawła*, w: http://biblista.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=26&Itemid=65.

² Por. J. W. Gogola, OCD, *Zasady wierności charyzmatowi Założyciela*, Kraków 2000.

³ Por. Pontificium Consilium pro Laicis, *Dekret 1330/03/S-61/A-74*, Watykan 28.10.2003, w: Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego, *Statut Generalny ad experimentum*, Rzym 2003 [Ząbki-Poznań 2003], s. 9-12.

⁴ Por. *tamże*, oraz Ryłko, S. abp, [Wręczenie Dekretu kanonicznego erygowania Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego i zatwierdzenia jego Statutu Generalnego – Watykan 14.11.2003 r., DODATEK 1] *Przemówienie Przewodniczącego Papieskiej Rady ds. Świeckich arcybiskupa Stanisława Ryłki*, w: Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego, *Statut Generalny ad experimentum* 2003 [Ząbki-Poznań 2003], Rzym, s. 56-58.

⁵ Piotr Liszka CFM, *Charyzmat życia zakonnego*, Warszawa-Wrocław 2002.

⁶ Ks. Piotr Liszka, *Charyzmatyczna moc życia zakonnego*, Wrocław 1996.

⁷ *Tamże*, s. 6-7.

poruszane w tych i podobnych publikacjach wielu innych autorów⁸, choć omawiają w szczególności *problem charyzmatu założycieli instytutów życia konsekrowanego*, przez analogię mogą być zastosowane także do *założycieli współczesnych ruchów kościelnych lub innych dzieł o charyzmacie wspólnotowym*, do jakich należy zaliczyć Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego⁹, które jest przecież *międzynarodowym publicznym stowarzyszeniem wiernych na prawie papieskim*. Dlatego, gdy otrzymałam od mojej przełożonej prowincjalnej zadanie przygotowania tego referatu, długo borykałam się z pokusą skorzystania z tej zachęty ks. biskupa Pazardury. Na realizację takiego przedsięwzięcia potrzeba jednak dużo więcej czasu niż miałam do dyspozycji. W tym referacie ograniczę się tylko do omówienia pewnych elementów, pozostawiając możliwość do przygotowania szerszych i bardziej w głąb idących prac, na inną okazję, zachęcając też do ich podjęcia uczestników tego sympozjum.

Rozważając zadany temat, oprócz przybliżenia osoby św. Wincentego Pallottiego w odniesieniu do tej problematyki, warto przeanalizować znaczenie określeń użytych w tytule, a więc, uświadomić sobie konstytutywne elementy CHARYZMATU ŚW. WINCENTEGO PALLOTTIEGO, oraz jakie znaczenie mają słowa CEL, ZADANIE i ZJEDNOCZENIE APOSTOLSTWA KATOLICKIEGO.

I. Znaczenie słów CHARYZMAT, CEL i ZADANIE oraz słowa kluczowe

W poprzednich trzech referatach zostaliśmy zapoznani z biblijnym pojęciem CHARYZMATU, z podziałem charyzmatów oraz z dzisiejszym ich znaczeniem i zastosowaniem. Zwróćmy uwagę na fakt, iż głównym elementem omawianego zagadnienia jest **CHARYZMAT** i to zarówno CHARYZMAT konkretnej osoby (św. Wincentego Pallottiego) jak i konkretnej wspólnoty (Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego). Stąd dla właściwego omówienia tych rzeczywistości należy wyakcentować jeszcze raz soborową definicję tego terminu, która głosi, iż **charyzmaty służą „uzdolnieniu chrześcijanina do eklezjalnego przeżywania swojej służby, polegającej na powiększeniu Mistycznego Ciała Chrystusa (LG 12).”**¹⁰ **Charyzmaty zatem – jak dalej w „Leksykonie duchowości katolickiej” stwierdza Robert Jasiak – „w sensie ścisłym nie dotyczą życia duchowego chrześcijanina, lecz jego posługi w Kościele. Są one szczególnym i indywidualnym wyposażeniem człowieka wierzącego, aby mógł lepiej i w pełni odpowiedzieć na powołanie do czynnego zaangażowania się w życie Kościoła (Rz 12, 3. 6—18).** Jednakże korzystanie z charyzmatów o tyle jest możliwe, o ile bardziej całkowite będzie powierzenie się, dyspozycyjność i uległość Duchowi Świętemu. On bowiem pobudzając chrześcijan do odpowiedzialności za Kościół, prowadzi ich do pogłębienia życia wiary. Dzięki Jego kierownictwu dokonuje się proces odnowy, uświęcenia człowieka i upodobnienia go do Chrystusa (chrystoformizacja) oraz zjednoczenie z Nim (Rz 8, 4—6.29; 1 Kor 6, 11; TT 3, 4—6).”¹¹

Rozróżnienie tych pojęć jest tu istotne, by nie mylić duchowych doświadczeń Pallottiego, sposobu jego odniesienia do Boga i środowiska, z jego odpowiedzią na powołanie do czynnego zaangażowania się w

---

⁸ Por. P. Liszka CMF, *Próba klasyfikacji założycieli zgromadzeń zakonnych*, w: *Życie konsekrowane*, 5(49) 2004; J.W. Gogola, J.W. OCD, *Zasady wierności charyzmatowi Założyciela*, Kraków 2000; P. Spiller O.Carm. *Charyzmat życia zakonnego w Kościele*, w: *W trosce o ducha* (Formacja zakonna - 4), Kraków 1998, s. 257-294; S.T. Pinckaers OP, *Życie duchowe chrześcijanina według św. Pawła i św. Tomasza* z Akwinu, Poznań 1998; E. Gambari, *Życie zakonne po soborze Watykańskim II*, Kraków 1998.

⁹ B. Zadra, *I Movimenti ecclesiali e i loro Statuti*, Roma 1997.

¹⁰ R. Jasiak CSsR, *Charyzmaty*, w: *Leksykon Duchowości Katolickiej*, praca zbiorowa pod red. Ks. Marka Chmielewskiego, Wydawnictwo „M”, Lublin – Kraków 2002, s. 114.

¹¹ Tamże.

życie Kościoła, w tym przypadku w realizację charyzmatu Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego, o czym dowiadujemy się z jego Pism, opublikowanych w *Opere Complete*¹² (dalej jako OOCC), z których dziewięć pierwszych tomów (w sumie 4644 strony, tj. prawie 55% wszystkich 8473 stron tekstów w OOCC) dokumentuje starania Pallottiego o realizację zleconego mu przez Boga dzieła. Są to apele, petycje, statuty, regulaminy, ceremoniały i podręczniki do nich, słowem – pisma przede wszystkim o charakterze prawniczym, lecz przepełnione argumentacją wypływającą z doświadczeń duchowych i eklezjalnych, tj. nie tylko z jego relacji z Bogiem i człowiekiem, lecz i z hierarchią kościelną i ze wspólnotą Kościoła. Wśród tych dziewięciu tomów, pierwszych sześć (3310 str., czyli 39 % całości tego zbioru) stanowią właśnie pisma **poświęcone Pobożnemu Zjednoczeniu Apostolstwa Katolickiego**, głównemu Dziełu Pallottiego, trzy następne tomy (1334 strony, czyli ok. 16% całości) poświęcone są centralnej części Zjednoczenia - Kongregacji Księży i Braci pomocników Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego (obecnie Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego, czyli Księża i Bracia Pallotyni). Tomy te zawierają reguły oraz podręczniki do reguł i ceremoniały dla tej wspólnoty. Pozostałe pisma, tomy X—XIII (3829 stron, czyli ok. 45% wszystkich tekstów zbioru) mają charakter osobistych zapisków duchowych, materiałów homiletycznych, pism z zakresu kierownictwa duchowego itp. (por. Załączniki, Tabela 1).

To bardzo ważna informacja dla naszych dalszych rozważań. Niezaprzeczalnie ostatnie cztery tomy *Opere Complete* stanowią istotne źródło informacji o duchowości naszego Świętego, będącej nie tylko źródłem i motorem jego życia osobistego, lecz stanowiącej także fundament jego eklezjalnego zaangażowania, realizowanego przez ostatnich piętnaście lat życia od 1835 roku w trosce o rozwój dzieła i jego służbę Kościołowi. Niemniej jednak, omawiając charyzmat Pallottiego zawarty w celach i zadaniach ZAK, musimy oprzeć się przede wszystkim na tomach od I do VI (czy I do IX), które **stanowią podstawowy materiał źródłowy dla wszelkich badań dotyczących charyzmatu jego dzieła** oraz dotknąć kanoniczno-prawniczego przejawu CHARYZMATU, który pominięty został w poprzednich referatach. Podejmiemy, więc do naszego tematu interdyscyplinarnie.

Obecnie dla jasności określeń – zajmiemy się słowami CEL i ZADANIE, tak by móc je w dalszej części referatu odnieść do pozostałych wymienionych rzeczywistości, t.j. do osoby św. Wincentego Pallottiego i instytucji, jaką jest Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego. W uściśleniu tych słów posłużymy się najpierw różnymi słownikami języka Polskiego, potem *Encyklopedią Katolicką*. Następnie *Kodeks Prawa Kanonicznego* (wraz z komentarzami) pomoże nam określić znaczenie tych słów w kontekście pojęcia CHARYZMAT. W końcu przypatrzemy się, które z tych terminów znajdziemy w Pismach św. Wincentego Pallottiego lub jakich innych używał, dla określenia tych rzeczywistości.

A. CEL i ZADANIE według słowników języka Polskiego.

Współczesny *Słownik synonimów*¹³, na wzór tezaursów nie podaje definicji słów, wyszukiwanych przy pomocy indeksu haseł, lecz te o zbliżonym znaczeniu gromadzi w odpowiednich gniazdach i podgniazdach.

---

¹² San Vincenzo Pallotti, *Opere Complete* (vol. I-XIII), (Wydanie krytyczne pism św. Wincentego Pallottiego, Założyciela Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego, red. Don Francesco Moccia S.A.C.), Curia Generalizia della Società dell'Apostolato Cattolico - Roma 1964-1997. W obecnym opracowaniu cytaty i odnośniki z *Opere Complete* (OOCC) porównywane będą, gdzie to jest możliwe, z odnośnikami w polskich publikacjach: W. Pallotti, *Wybór Pism*, t. I-III, Poznań-Warszawa 1978-1987 oraz tenże, *Wybór Pism*, t. IV, Ząbki 2001 (dalej także jako WP).

¹³ A. Dąbrówka, E. Geller i R. Turczyn, *Słownik synonimów*, Warszawa 1995, wyd. 2, poprawione, ze słowem wstępnym prof. Dra hab. Jana Miodka.

W nim słowo **CEL** znajdujemy razem ze słowem DAŻENIE w podgnieżdzie o znaczeniu ŻYCZENIE¹⁴, w gnieździe CHEĆ¹⁵. Natomiast słowo **ZADANIE** znajdujemy w różnych gniazdach i podgniazdach tego słownika. Po pierwsze słowo ZADANIE jest tytułem podgniazda o znaczeniu OBOWIĄZEK¹⁶, znajdujące się w nim słowa jednak nie dotyczą wątku, który ściślej może wiązać się z tematem CHARYZMAT. Bliżej z nim wiążą się słowa znalezione w innym podgnieżdzie tegoż gniazda o wartości CHEĆ¹⁷. Podgniazdo to gromadzi słowa o ogólnym znaczeniu POWINNOŚĆ, a wśród nich wymienione są słowa: POSŁANNICTWO, APOSTOLSTWO, MISJA, ROLA. Słowa, z którymi, na co dzień stykamy się czytając czy rozmawiając na temat CHARYZMATU. Słowo ZADANIE znajdujemy też w gnieździe o znaczeniu POLECENIE, podgnieżdzie PORUCZENIE. Również tutaj słowo ZADANIE stoi obok słowa MISJA¹⁸. Następnym gniazdem znaczeniowym, zawierającym słowo ZADANIE jest gniazdo o znaczeniu PRACA, w podgnieżdzie ZAJĘCIE słowo ZADANIE umieszczone jest w grupie obok słów USŁUGA, ZLECENIE, i OBSTALUNEK. Jak z powyższego wynika, słowa **ZADANIE** i **MISJA** spotykają się dwukrotnie w tych samych gniazdach znaczeniowych, mogą być więc używane zamiennie, choć raz w znaczeniu POWINNOŚĆ, OBOWIĄZEK, innym razem w znaczeniu PORUCZENIE, POLECENIE, zbieżne z semantyką słów **POSŁANNICTWO** i **APOSTOLSTWO**, z których ostatnie widnieje w nazwie omawianego Zjednoczenia, skąd wynika, że Jego Założyciel **APOSTOLSTWO** czyni CELEM i ZADANIEM Zjednoczenia. Tyle informacji na temat zbieżności semantycznej słów CEL i ZADANIE.

Warto jednak zapoznać się ze znaczeniem tych słów podawanych przez inne słowniki, np. *Słownik Języka Polskiego*, definiuje słowo CEL m.in. jako *to do czego się dąży, co się chce osiągnąć bądź punkt, miejsce, do którego się zmierza*.¹⁹ CEL może być *bliski, daleki nieosiągalny, zamierzony, wspólny, szczytny*. Dowiadujemy się ponadto, że istnieje *cel dążeń, cel życia, do celu można dojść lub go osiągnąć* itp.²⁰

Mały Słownik Języka Polskiego określa słowo ZADANIE jako *cel, misja do wypełnienia; posłannictwo, obowiązek*²¹.

Ze *Słownika Języka Polskiego* na temat MISJI dowiadujemy się z kolei, że jest to *odpowiedzialne zadanie do spełnienia, ważne zlecenie do wykonania; posłannictwo*. Może to być też *organizowana działalność przedstawicieli jakiejś religii, w celu jej rozpowszechnienia i pozyskania nowych wyznawców; może to być również placówka prowadząca taką działalność*²².

B. CEL i ZADANIE według Encyklopedii Katolickiej

Ważne dla naszych rozważań wyjaśnienia uzyskamy z *Encyklopedii Katolickiej*.

W artykule Zofii Zdybickiej *o celu w aspekcie filozoficznym* czytamy m.in.: „*W odniesieniu do działania człowieka istnieje **CEL pośredni (względny), będący środkiem do osiągnięcia dalszych celów, oraz CEL ostateczny (bezwzględny), nadający sens całej egzystencji. Cel ostateczny uzależniony jest od***

---

¹⁴ Tamże, podgniazdo 67e.

¹⁵ Tamże, gniazdo 67.

¹⁶ Por. Tamże, gniazdo 499, podgniazdo C.

¹⁷ Por. Tamże, gniazdo 499, podgniazdo B.

¹⁸ Por. Tamże, gniazdo 643, podgniazdo A.

¹⁹ Por. *Słownik Języka Polskiego*, PWN, t. I, Warszawa 1978, s. 235.

²⁰ Por. Tamże.

²¹ Por. *Mały Słownik Języka Polskiego*, PWN, t. II, Warszawa 1994, s. 1100.

²² Por. *Słownik Języka Polskiego*, PWN, t. II, Warszawa 1978, s. 185.

wartości naczelnej, przyjmowanej przez określony światopogląd; **w religijnym światopoglądzie celem ostatecznym bytu człowieka nie jest jego biologiczna śmierć, ale pełnia Dobra, czyli Bóg osobowy (...), z którym człowiek łączy się przez miłość, osiągając pełnię eschatyczną (zbawienie) w wyniku działania łaski Bożej (...), postępowania zgodnego z normami moralnymi, postulującymi afirmowanie godności osoby ludzkiej**²³. Jak się dowiemy z dalszych rozważań naszego tematu, taki właśnie **cel ostateczny** postawił przed Zjednoczeniem Apostolstwa Katolickiego, jego Założyciel, św. Wincenty Pallotti, i **temu celowi ostatecznemu** podporządkował **wszystkie cele pośrednie**, wszystkie **konkretne zadania**, jakie Zjednoczenie i jego członkowie mają podejmować.

C. CHARYZMAT, CEL i ZADANIE według Kodeksu Prawa Kanonicznego

Jak zaznaczono we wstępie, nie bez znaczenia jest też wspomnienie w tym miejscu **rozumienia charyzmatu i jego elementów konstytutywnych** ukazanych w aktualnym **Kodeksie Prawa Kanonicznego**²⁴, jako że *Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego, erygowane przez Stolicę Apostolską* (cytuje za dekretem erekcyjnym), *jest międzynarodowym publicznym stowarzyszeniem wiernych wszystkich stanów i powołań, na prawie papieskim (por. kann. 298—320 i 327—329) i kieruje się normami Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz artykułami własnego Statutu*.²⁵

W tym miejscu należy więc zapoznać się z kanonem 94²⁶ zawartym w Księdze I (Normy ogólne) *Kodeksu Prawa Kanonicznego*, który mówi o statutach i przepisach porządkowych jako źródłach prawa oraz z kanonem 304²⁷ zawartym w Księdze II (Lud Boży), w tytule V, dotyczącym norm wspólnych dla wszystkich rodzajów stowarzyszeń wiernych. Ważną informację na temat wymagań kanonu 94 podaje polski kanonista Remigiusz Sobański, który w najnowszym *Komentarzu do Prawa Kanonicznego* pisze: „*W statutach należy określić cel (program, dla którego zespół istnieje), konstytucję (nazwa, siedziba, kształt prawny i struktura, nabycie, charakter i utrata przynależności, prawa i obowiązki), zarząd (skład, zadania, sposób powoływania i odwoływania, sposób podejmowania decyzji, reprezentatywnie na zewnątrz, kontrola) oraz sposoby działania (metody, środki, zasięg działalności, stosunek do innych zespołów osób lub rzeczy). Statuty muszą pozostawać w zgodzie z obowiązującym prawem, respektować prawa nabyte osób trzecich, uwzględniać ewentualne dyspozycje fundacyjne oraz liczyć się z wymogami dobra wspólnego Kościoła*”²⁸.

²³ Por. *Encyklopedia Katolicka*, t. II, *BAR – CENTURIONEM*, pod red. F. Gryglewicza, R. Łukaszyka, Z. Sułkowskiego, KUL, Lublin 1976, kol: 1385-1388.

²⁴ Por. KPK, 1983.

²⁵ Por. Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego, *Statut Generalny ad experimentum*, Rzym 2003 [Ząbki-Poznań 2003], art. 8.

²⁶ Por. **kan. 94**: „§ 1. Statuty w sensie właściwym oznaczają zarządzenia wydawane zgodnie z prawem w zespołach osób lub rzeczy, a określają ich **cel, konstytucję, zarząd i sposoby działania**”. [podkreślenia własne, A.P.]

²⁷ Por. **kan. 304**: „§ 1. Wszystkie stowarzyszenia wiernych, zarówno publiczne, jak i prywatne, niezależnie od tego, jaki noszą tytuł lub nazwę powinny mieć **własne statuty, które określają cel stowarzyszenia, czyli przedmiot społeczny, siedzibę, zarząd i warunki** wymagane do uczestnictwa w nich i **którymi też określone są sposoby działania, uwzględniające jednak potrzeby lub korzyści czasu i miejsca**. - § 2. Powinny one obierać **sobie tytuł** czyli nazwę, dostosowaną do zwyczajów czasu i miejsca, a szczególnie **związaną z celem, do którego zmierzają**”. [podkreślenia własne, A.P.]

²⁸ R. Sobański, *Statuty i przepisy porządkowe*, w: Krukowski J., Sobański R., *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego. Tom I. Księga I. Normy ogólne*, Pallottinum 2003, s. 161-162; por. Kan. 94.

Z kolei Barbara Zadra w swej rozprawie doktorskiej z Prawa Kanonicznego na temat ruchów kościelnych i ich statutów²⁹ porównuje zawartość kanonu 94 z kanonem 304. Zauważa ona, że podczas, gdy kanon 94 wymaga od statutów określenia **celu** [*fine*], **konstytucji** [*costituzione*], **zarządu** [*governo*] i **sposobów działania** [*modalità di agire*] jakiegoś stowarzyszenia wiernych³⁰, kanon 304 precyzuje ten **cel** [*fine*] jako przedmiot społeczny stowarzyszenia, oraz domaga się określenia nie tylko jego **siedziby** [*sede*] i **zarządu** [*governo*], lecz i **warunków wymaganych do uczestnictwa w nich** [*condizioni richieste per parteciparvi*], i zdefiniowania **jego sposobów działania** [*modalità di azione*]. Ponadto kanon ten wymaga, by każde stowarzyszenie obrało sobie **tytuł** czyli **nazwę**, dostosowaną do zwyczajów czasu i miejsca, a szczególnie **związaną z celem**, do którego zmiierają³¹. Zadra zauważa przy tym, że te *modalità di azione*, czyli **sposoby działania stowarzyszenia** są ściśle związane z **charyzmatem**, i w sposób szczególny z **celem** stowarzyszenia, na ile ze względu na ten cel, takie sposoby będą określone. **Cel** [*il fine*] jest tutaj interpretowany według głębszego znaczenia niż zostało to przyjęte w kanonie 94, i może wychodzi poza ten zakres znaczeniowy.³²

Autorka stwierdza ponadto, iż „**cel** [*il fine*] **jest elementem najbardziej fundamentalnym**. On, w rzeczywistości, jest tym, do czego członkowie stowarzyszenia dążą, tym więc, co determinuje i inne elementy³³. To **Cel** wpływa na całość. Należy go jednak „rozpatrywać w szerszym kontekście, którym jest (właśnie) **charyzmat** [*il carisma*]. **Cel**, w rzeczywistości, jest jednym z komponentów konkretnego charyzmatu, tak jak są nimi również **natura** [*natura*], **duch** [*spirito*], **charakter** [*indole*] i **struktura** stowarzyszenia [*struttura dell'associazione*]. **Cel**, więc, razem z pozostałymi elementami determinuje, określa charyzmat stowarzyszenia i dlatego ma ogromne znaczenie. Jest elementem współzależnym od pozostałych elementów: **bez ducha** czy **bez struktury**, **cel stowarzyszenia** nie miałby sensu³⁴ pisze Zadra. W innym miejscu zauważa, że według kanonu 304 w statutach akcent jest postawiony na **dążenie** stowarzyszenia [*la finalità dell'associazione*]. W ogóle jednak nie mówi się [w tym kanonie] nic o Duchu, który ożywia te stowarzyszenia.³⁵ Dopiero w kan. 578, dotyczącym życia konsekrowanego, choć nie znajdziemy określenia **charyzmat** [*il carisma*], to jednak w nim wyróżnione zostały **jego podstawowe elementy: natura, cel** [*fine*], **duch** [*spirito*] i **charakter instytutu** [*indole dell'Istituto*].³⁶

Zadra stwierdza ponadto, że zgodnie z obowiązującym Kodeksem Prawa Kanonicznego stowarzyszenie musi w swych statutach wyjaśnić **il proprium**, czyli **własne cechy**, które je w sposób szczególny **charakteryzują**. I tu należy zauważyć, że to **proprium** stowarzyszenia objawia się m.in. w **celach** jakie przyjmuje za swoje. **Stowarzyszenie może mieć cel ogólny** [*il fine generale*] i **różne cele szczegółowe** [*vari fini particolari*]. **Może więc dążyć do jednego celu ogólnego, bardzo szerokiego, a wewnątrz niego mieć jeszcze cele**

²⁹ Por. B. Zadra, *I Movimenti ecclesiali e i loro statuti*, Roma, 1997.

³⁰ Por. Kan. 94.

³¹ Por. Kan. 304.

³² Por. B. Zadra, *I Movimenti ...*, s. 70; por. Kan. 94 i kan. 304.

³³ Por. B. Zadra, *I Movimenti ...*, s. 35 [tłumaczenie i podkreślenia własne, A.P.]

³⁴ Por. B. Zadra, *I Movimenti ...*, s. 97 [tłumaczenie własne, A.P]; por. J. Beyer, *Il nuovo diritto dei religiosi*, s. 356-358.

³⁵ Por. B. Zadra, *I Movimenti ...*, s. 69.

³⁶ Por. tamże; por. kan. 578: „Wszyscy powinni wiernie zachowywać myśl i zamierzenia założycieli, zatwierdzone przez kompetentną władzę kościelną, dotyczącą **natury, celu, ducha i charakteru** instytutu, jak również zdrowych jego tradycji, co stanowi **dziedzictwo** tegoż instytutu”. [podkreślenia własne, A.P.]

specyficzne i bardziej określone, które dokładniej uwidaczniają jego naturę. Jest bardzo ważną rzeczą, by ukazać te różnice jasno.³⁷

Mówiąc o celu, należy też jasno określić, jakie jest własne apostolstwo stowarzyszenia i jak będzie realizowane (sposoby działania). To wymaga, w rzeczywistości powiedzenia, jakich środków stowarzyszenie będzie używać do realizacji swych celów i jakie zadania otrzymają członkowie do jego urzeczywistnienia. Jednocześnie należy ustalić relacje stowarzyszenia do autorytetów kościelnych w dążeniu do uzgodnionych w statucie CELÓW, i we wszystkich działaniach ad extra stowarzyszenia, jak również miejsce stowarzyszenia w życiu Kościoła, biorąc pod uwagę właśnie CEL tegoż stowarzyszenia.³⁸ To także nasze zadanie, to także zadanie tego artykułu.

→ Tematem tego referatu jest związek CHARYZMATU św. Wincentego Pallottiego z jego osobistym CELEM I ZADANIAMI oraz CELEM i ZADANIAMI założonego przez niego Dzieła. Jak jednak z powyższego rozważania wynika, CELE choć szczytne pozostają czymś ulotnym jeżeli nie zostaną realizowane w jakiś konkretny sposób, charakterystyczny dla danej wspólnoty, stowarzyszenia i to najczęściej stanowi specyficzny charakter [*il proprium*], tożsamość danego instytutu. Dlatego też z jednej duchowości wyrastają różne wspólnoty, stowarzyszenia i rodziny zakonne. Nie tylko współcześni nam teologowie i kanoniści uświadamiają sobie i nam tę prawdę, o czym świadczy wiele publikacji. Także św. Wincenty Pallotti był bardzo świadomy związku sposobów działania stowarzyszenia [*le modalità di azione*] z jego CELEM i ZADANIAMI i dlatego, ze względu na główny cel Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego, obierał konkretne metody działania, z nim w sposób szczególny związane, które jasno, z uporem i wielką cierpliwością wielokrotnie określał w swych pismach. Stąd w dalszej części tego opracowania omówimy także sposoby działania, czyli cele pośrednie, jakie ze względu na CEL główny ZAK przewidział Założyciel tego Dzieła.

Chcąc jednak pracować na tekstach źródłowych musimy znaleźć włoskie odpowiedniki słów CELE i ZADANIA oraz ich synonimów podanych na początku tego rozważania.

Dla polskiego słowa CEL słowniki podają następujące włoskie odpowiedniki *il fine, la meta, lo scopo*; w przenośni też *la mira, la intenzione, l'intento, il disegno*. Natomiast dla polskiego wyrazu ZADANIE znajdziemy włoskie *la mansione, il compito, il dovere, il lavoro*.

D. CEL, ZADANIE i inne słowa kluczowe w Pismach Pallottiego

W pismach Pallottiego opublikowanych w *Opere Complete* nie znajdziemy tylko dwóch wyżej wymienionych terminów: *la meta* i *la mansione*; pozostałe występują wielokrotnie: słowo *il fine* aż 795 razy, *lo scopo* – 152 razy, *la mira* – 68 razy, *l'intenzione* – 200 razy, *l'intento* – 34 razy, *il disegno* 8 razy.; *il compito* – 57 razy, *il dovere* - 86, *il lavoro* – 70 razy. Nie wszystkie jednak odnoszą się do naszego tematu. Ostatnie dwa słowa używane są najczęściej nie w stosunku do ZADAŃ Zjednoczenia, lecz w stosunku do codziennych zwyczajnych zadań katolików, w tym i członków ZAK.

Cele i zadania własne jak i **Zjednoczenia jako dzieła** zleconego mu przez Boga określa Wincenty najczęściej innymi słowami, konkretnie związanymi z jego doświadczeniami duchowymi i otrzymanym charyzmatem. Znajdziemy je, jak już wspomniano, głównie w pierwszych sześciu czy dziewięciu tomach *Opere Complete*, tj. tomach o charakterze apeli, petycji, statutów, reguł itp., gdyż, jak zauważono oraz dalej będzie

---

³⁷ Por. B. Zadra, *I Movimenti ...*, s. 111.

³⁸ Por. B. Zadra, *I Movimenti ...*, s. 111; por. kan. 304.

ukazane, na CHARYZMAT składa się nie tylko duch czy duchowość, ale i inne elementy wymagane choćby przez Kodeks Prawa Kanonicznego, m.in. wspomniane już: **cel** [*fine*], **zadania** i **sposoby działania** [*modalità di azione*], **szczególnie związane z celem stowarzyszenia**.³⁹

Często powtarzające się teksty Pallottiego mogą, co prawda nużyć czytelnika i zniechęcać do dalszej lektury jego pism, jednakże **właśnie te powtórzenia są istotne** dla odkrycia tego, co dla Założyciela było **najważniejsze, równie ważne** jak inne elementy lub, w jakiej **hierarchii przez niego traktowane**. Dlatego, by ukazać tę rzeczywistość, w obecnym rozdziale posłużymy się metodą statystyczną. Ukażemy zarówno liczbową jak i procentową reprezentację występowania w tekstach Pallottiego wielu **kluczowych haseł** związanych z jego CHARYZMATEM, a więc i z CELAMI i ZADANIAMI ZAK zawartymi w tym charyzmacie. Porównamy reprezentację tych kluczowych haseł zarówno w całości OOCB jak i z podziałem na wspomniane już podgrupy tomów [*por. Załączniki: tabela 1*].

Ponieważ Założyciel używał często zamiennych wyrazów dla określenia tych samych zasadniczych idei i występują one w różnych dostępnych funkcjach i formach gramatycznych (np. czasownikowych, rzeczownikowych, przymiotnikowych), dlatego w tabelach porównawczych [*por. Załączniki: tabele 2-3*] podajemy je najczęściej w formie leksemów⁴⁰, które mają wspólne dla tych form znaczenie leksykalne. Ponadto posłużymy się podliczeniem wszystkich tych leksemów w ich podstawowym polskim znaczeniu.

- **CELE** i **ZADANIA** *główne* wyrażane są leksemami o znaczeniu: **APOSTOLSTWO, KRZEWIĆ, MNOŻYĆ, OŻYWIAĆ, PODTRZYMYWAĆ, ROZPALAĆ, POWIĘKSZAĆ** itp. → **MIŁOŚĆ, WIARĘ, ŚRODKI** itp. ...; natomiast
- **CELE** i **ZADANIA** *pośrednie*, czyli **SPOSOBY, DROGI / ŚRODKI** umożliwiające te działania oraz przyczyniające się do trwałości tych wysiłków apostołskich, wyrażane są leksemami o znaczeniu: **WSPÓŁPRACOWAĆ, WSPÓŁDZIAŁAĆ, WSPÓŁZAWODNICZYĆ, JEDNOCZYĆ SIĘ** (także **ZJEDNOCZENIE, STOWARZYSZENIE**) oraz **razem, wspólnie, zjednoczeni** itp.

Ponieważ kanon 304 aktualnego Kodeksu Prawa Kanonicznego wymaga od stowarzyszenia, by obróło ono sobie nazwę związaną z celami i zadaniami, jakie stawia przed sobą, dlatego przeanalizowaliśmy występowanie w OOCB leksemów związanych bezpośrednio z **nazwami** Dzieła Pallottiego, zarówno Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego, jak i wspólnoty Księży i Braci Pallotyńców, jako jego części centralnej. Wyniki tej analizy ukazane są w **tabelach 2a-d** zamieszczonych w **Załącznikach**. Tabele te obrazują także sposób podliczania reprezentacji badanych leksemów w poszczególnych tomach i we wspomnianych grupach tomów. W ten sam sposób przeprowadzona została analiza leksemów wymienionych w tabelach 3a-3c. Tabela 2a ukazuje występowanie synonimów o wartości leksykalnej: **ZJEDNOCZENIE, ZESPOLENIE, ZWIĄZEK, ZRZESZENIE, POŁĄCZENIE, JEDNOŚĆ** itp. oraz leksemu **APOSTOLSTWO KATOLICKIE**. Tymczasem w tabeli 2b możemy porównać występowanie synonimów o wartości leksykalnej: **STOWARZYSZENIE, ZRZESZENIE, ZWIĄZEK, SPÓŁKA, TOWARZYSTWO** a także **SPOŁECZEŃSTWO, SPOŁECZNOŚĆ**. Natomiast Tabela 2c pokazuje występowanie leksemów **KONGREGACJA/ ZGROMADZENIE** oraz

---

³⁹ Por. B. Zadra, *I Movimenti ...*, s. 70; por. Kan. 94 i kan. 304.

⁴⁰ **Leksem** to wyraz rozumiany jako abstrakcyjna jednostka systemu słownikowego **języka**. Składa się na nią znaczenie leksykalne oraz zespół wszystkich funkcji **gramatycznych**, jakie dany leksem może spełniać, a także zespół form językowych reprezentujących w tekście leksem w jego poszczególnych funkcjach. Przykładowo wyrazy *czytać, czytali, przeczytasz* są formami tego samego leksemu. Pokrewnym pojęciem jest **lemma** oznaczająca kanoniczną, podstawową formę leksemu, którą najczęściej podaje się w słownikach. [© <http://pl.wikipedia.org/wiki/Leksem>]

APOSTOLSTWO KATOLICKIE. Z kolei tabela 2d uzupełnia analizę leksemów zawartych w nazwach Dzieła badając występowanie leksemu **APOSTOLSTWO / MISJA / SZERZENIE WIARY** oraz synonimów o wartości leksykalnej: **WSPÓŁPRACA, WSPÓŁDZIAŁANIE**, która jest ściśle związana z wymienionymi w tabelach 2a-b wartościami leksykalnymi. Z analizy tej wynika, iż Pallotti użył włoski wyraz **UNIONE** aż **610 razy**, z niewielką różnicą częstotliwości w tekstach o charakterze duchowym, jak i w pismach o charakterze prawniczym, z przewagą dla tekstów prawniczych (**46/54%**). Świadczy to o tym, że używał tego leksemu zarówno z znaczeniu **ZJEDNOCZENIA DUCHOWEGO** z Bogiem, z Maryją, jak i w znaczeniu **ZJEDNOCZENIA, ZRZESZENIA** społecznego z wymiarem prawniczym. Jasno widoczne to jest, gdy porównamy ze sobą leksemę z tabel 2a-2c oraz 3 b. Dzieło swoje Pallotti i hierarchia kościelna tego czasu nazywali zamiennie **UNIONE** lub **SOCIETÀ** dell'Apostolato Cattolico, gdyż słowa **UNIONE** i **SOCIETÀ** w pewnym zakresie znaczeniowym (j.w.) są synonimami. Słowo **SOCIETÀ** użyte przez Pallottiego aż **958** razy aż w **97%** występuje w tekstach OCCC I-IX, w tym aż w **87%** w tekstach **OCCC I-VI**. Ponadto ok. **60** razy Pallotti pisze o **ZJEDNOCZENIU** używając słowa **ASSOCIAZIONE** (STOWARZYSZENIE, ZRZESZENIE), które w 100% występuje w tomach OCCC I-V. Podobną proporcję wystąpień tych leksemów (**81-100% w tomach OCCC I-VI**) zauważamy, gdy weźmiemy pod uwagę występowanie słów **UNIONE** i **SOCIETÀ** w połączeniu z innymi wyrazami zawartymi w nazwie Dzieła, tj. gdy chodzi o wyrażenia **PIA UNIONE, PIA SOCIETÀ**, czy **PIA UNIONE dell'APOSTOLATO CATTOLICO**, lub **PIA SOCIETÀ dell'APOSTOLATO CATTOLICO**. Dla porównania słowo **CONGREGAZIONE** występujące aż **802** razy w tekstach Pallottiego (w 92% w tomach OCCC I-IX, a w 53% w tomach I-VI), lecz tylko 39 razy użyte jest w połączeniu **CONGREGAZIONE dei PRETI** (z czego aż 59% wystąpień w OCCC I-VI i 41% wystąpień w OCCC VII-IX) tylko 14 razy występuje w połączeniu **CONGREGAZIONE dei PRETI e FRATELLI** (na równi, w 50% w tomach I-VI i VII-IX) jako początku oficjalnej nazwy centralnej wspólnoty ZAK. Porównanie tych leksemów znajdziemy w **tabelach 2c i 3b** (por. Załączniki).

Dopełnieniem tej analizy jest porównanie wystąpień leksemu **APOSTOLATO** oraz wyrażenia **APOSTOLATO CATTOLICO**, czy **dell'APOSTOLATO CATTOLICO**, jako drugiego członu nazwy Dzieła. Proporcje wystąpień tych leksemów są zbieżne z proporcjami występowania leksemów **UNIONE, SOCIETÀ** i **ASSOCIAZIONE** (por. Tabele 2a-2d w *Załącznikach*); wszystkie one w ponad 95% występują w tomach OCCC I-IX, w tym w ponad 85% w tomach I-VI.

Warto porównać w tym miejscu reprezentację synonimów **COOPERARE, CONCORRERE, COOPERAZIONE** o wartości leksykalnej **WSPÓŁPRACA, WSPÓŁDZIAŁANIE** ukazanych w tabeli 2d (por. *Załączniki*), których leksykalna wartość związana jest z leksemami o wartości **ZJEDNOCZENIE, ZRZESZENIE** itp. Występują one w podobnej proporcji jak synonimy **SOCIETÀ, UNIONE, ASSOCIAZIONE**, a mianowicie: w **86-94%** w tekstach z OCCC I-IX, w tym w aż **71-92%** w OCCC I-VI, a tylko w 6-14% w tekstach OCCC X-XIII. W sumie leksem **WSPÓŁPRACA, WSPÓŁDZIAŁANIE** występuje aż na **368** stronach OCCC w tej bezokolicznikowej formie czasowników (znacznie częściej w innych formach gramatycznych, por. tabeli 3a), z czego aż na **295** stronach w tekstach OCCC I-VI. Jest to bardzo wysoki procent, zważywszy na fakt, iż tomy I-VI stanowią zaledwie 39% całości tekstów OCCC, w porównaniu z tomami X-XIII, które równają się aż 45% zbioru.

Tabele 3a-3b (patrz *Załączniki*) ukazują porównanie statystycznych podliczeń tychże oraz innych zbadanych leksemów kluczowych dla naszego tematu i porównawczo ukazują ich wzajemny stosunek (liczbowy i procentowy), tak poszczególnego leksemu lub podstawowego polskiego znaczenia w poszczególnych grupach to-

mów (*por. wiersze*), jak i wzajemnego stosunku tych leksemów względem siebie nawzajem w danej grupie OOC (*por. kolumny*). Jest to istotne dla zrozumienia, na czym faktycznie polega CHARYZMAT ZAK oraz jego CELE i ZADANIA.

W tabelach tych wymieniamy niektóre tylko **słowa kluczowe** związane z naszym tematem, występujące w tekstach Pallottiego. W rzeczywistości jest ich więcej. W tej pracy ograniczamy się jednak do leksemów z **krę-
gów pojęciowych apostołstwo i współpraca**. Tabele te służą do porównania ilościowego i procentowego występowania tych leksemów w poszczególnych tomach, z podaniem wyłącznie liczb stron, na których występują i ich procentowej reprezentacji w grupach wspomnianych wyżej tomów OOC, w rzeczywistości na niektórych stronach występują po kilka razy.

Warto w tym miejscu porównać również liczbowe, a przede wszystkim procentowe występowanie leksemów z tych tabel w ich wzajemnym stosunku do siebie (tzn. w poszczególnych kolumnach). Także to porównanie udzieli nam istotnych informacji na temat „ważności” dla Pallottiego i jego dzieła idei zawartych w tych leksemach („ważności” w ogóle i „ich hierarchii ważności” w szczególności). Z porównania tego wynika, iż **leksemy** o znaczeniu **JEDNO CZYĆ SIĘ, WSPÓŁPRACOWAĆ, WSZYSCY, RAZEM** nie są mniej ważne niż **APOSTOŁSTWO, KRZEWIENIE, MNOŻENIE** czy **OŻYWIANIE, ROZPALANIE, UTRZYMYWANIE – WIARY, MIŁOŚCI, ŚRODKÓW ...** Wręcz przeciwnie, **należą do istoty tego charyzmatu**. Co więcej, nie tylko ich procentowa reprezentacja jest porównywalnie równoznaczna z tymi o wymiarze czysto duchowym, porównywalna jest także ich liczbowa reprezentacja. Podczas, gdy leksem **WIARA** występuje w 40% w tekstach OOC X-XIII a aż w 51% w tomach OOC I-VI na 1680 wszystkich wystąpień, a leksem **MIŁOŚĆ** na 1568 wystąpień, tylko w 25% występuje w tekstach duchowych i aż w 62% w tomach OOC I-VI, to leksem **WSZYSCY / WSZYSTKO** z 3170 wystąpieniami, aż w 42% reprezentowany jest w tekstach OOC I-VI i prawie tyle razy w tekstach duchowych OOC X-XIII. Podobnie leksem **RAZEM**, który na 408 wystąpień w 44% spotykamy w pierwszej i w 38% w trzeciej grupie OOC. Podobny podział liczbowej i procentowej reprezentacji wykazują leksemy **POWIĘKSZAĆ** i **MNOŻYĆ**. Natomiast leksemy **WSPÓŁPRACOWAĆ, WSPÓŁDZIAŁAĆ** z powodu ich procentowego „przydziału” do grup OOC (80-92% wystąpień z OOC I-VI), wykazują ścisły związek z z grupą leksykalną **PIA UNIONE / PIA SOCIETÀ**, a z leksemem **APOSTO-LATO CATTOLICO** nie tylko pod względem ich procentowej reprezentacji w OOC I-VI, lecz także ze względu na ich zbliżone całkowite liczbowe występowanie w granicach od 451-528 stron.

Z powyższych badań wynika, iż większość tych kluczowych leksemów (w 60—100%) występuje przede wszystkim w tomach I do VI, czyli w pismach o Zjednoczeniu Apostolstwa Katolickiego, stanowiących zaledwie 39% całości zbioru, znacznie mniej w tomach VII—IX, dotyczących wspólnoty centralnej tegoż Zjednoczenia, a najmniej lub wcale w tomach X—XIII, a więc w tekstach przede wszystkim o charakterze duchowym, stanowiących 45% zbioru Pism. Należy pamiętać, że tomy I do IX zawierają teksty, w których wymieszane są treści i formy argumentacji Założyciela i jego współpracowników. Mają one charakter zarówno teologiczny, jak i kanoniczno-prawniczy, a także eklezjologiczny. Oznacza to, że wielowarstwowo opisują rzeczywistość charyzmatu, stąd używane w nich pojęcia (słownictwo, leksemy) są ściśle związane z charyzmatem zespołowym stowarzyszenia wiernych o uznanej współcześnie nazwie Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego, a więc i z jego celami i zadaniami oraz sposobami działania, które z tymi celami i zadaniami są ściśle związane.

Wniosek jest jeden: nie dowiemy się wiele o charyzmacie, lub otrzymamy wręcz błędne o nim informacje czytając wyłącznie teksty z tomów X—XIII, w których te hasła kluczowe nie występują wcale lub jedynie w niewielkim procencie. Jest to jeden z dowodów na to, iż informacje na temat charyzmatu św. Wincentego Pallottiego i jego działa, a więc także na temat CELÓW i ZADAŃ ZAK znajdziemy przy uważnym czytaniu i analizie tekstów OCCC I, – IX, a szczególnie tomów I do VI. I słusznie, gdyż jak to stwierdziliśmy już za Ojcami Soborowymi i za Robertem Jasiakiem: *charyzmaty „w sensie ścisłym nie dotyczą życia duchowego chrześcijanina, lecz jego posługi w Kościele.”*⁴¹

II. Charyzmat św. Wincentego w świetle współczesnej teologii charyzmatu

Zwróćmy się teraz w kierunku rozważenia charyzmatu św. Wincentego Pallottiego w świetle współczesnej teologii *charyzmatu wspólnotowego*. Spójrzmy najpierw na pewne elementy struktury charyzmatu Założyciela.

A. Elementy struktury charyzmatu Założyciela⁴²,

Rozważanie elementów struktury charyzmatu Założyciela pozwala zrozumieć, co z charyzmatu św. Wincentego Pallottiego było jego osobistym darem, a co mógł przekazać i przekazał swoim uczniom, współpracownikom i założonemu Dziełu. W swoich publikacjach Ks. prof. Liszka omawiając strukturę charyzmatu Założyciela zauważa, iż teologowie rozróżniają między duchowością a charyzmatem Założyciela⁴³. Uważają oni, że

1. DUCHOWOŚĆ obejmuje nie tylko realizację tego, co zostało technicznie nazwane „charyzmatem Założyciela”, lecz jeszcze inne, osobiste dary duchowe.
2. „CHARYZMAT ZAŁOŻYCIELA” natomiast obejmuje swym zakresem tylko to, co zostaje przekazane Instytutowi, a nie całość charyzmatu, którą posiadał Założyciel jako jednostka.⁴⁴ Charyzmat Założyciela jest to przede wszystkim swoiste odczytanie Ewangelii, prowadzące do odkrycia jakiegoś istotnego, esencjalnego wymiaru Ewangelii i trwałego jak ona sama. To odczytanie przemienia się w regułę życia i działania, regułę życia zawsze trwałą i ważną nie tylko w określonej epoce historycznej. Charyzmat ten wciela się w konkretne uwarunkowania środowiskowe, adaptuje się do różnych okoliczności i przyjmuje różne strategie apostołskie. Posiada on własną duchowość niezależną od przyjętych zewnętrznych form⁴⁵.

B. Dwa elementy charyzmatu Założyciela

Charyzmat Założyciela składa się natomiast z dwóch elementów, dla których w języku polskim brakuje jednoznacznych określeń i które wymagają opisu. W językach zachodnio-europejskich, szczególnie w j. włoskim i hiszpańskim, różnice te wyrażane są przy pomocy jednostki gramatycznej, tzw. artykułu rzeczownikowego. Tak, więc:

---

⁴¹ R. Jasiak CSsR, *Charyzmaty*, w: *Leksykon Duchowości Katolickiej*, dzieło cytowane ... s. 114.

⁴² Por. P. Liszka, *Charyzmatyczna moc ...*, s. 163-164. 167; Tenże, *Charyzmat życia ...*, s. 153-15. 157.

⁴³ J.M.R Tillard, *El dinamismo de las fundaciones*, “V. Rel.” 52(1982)3, s. 165-177; por. P. Liszka, *Charyzmatyczna moc ...*, s. 157-160; Tenże, *Charyzmat życia ...*, s. 147-150.

⁴⁴ P. Liszka, *Charyzmatyczna moc ...*, s. 157 i 158-159; Tenże, *Charyzmat życia ...*, s. 147 i 148-149.

⁴⁵ P. Liszka, *Charyzmatyczna moc ...*, tamże.

1. „*carisma di fondatore*” (*carisima de fundador*), to charyzmat, który jest darem osobistym dla Założyciela i jest nieprzekazywalny.
  - a. W skład tego charyzmatu osobistego wchodzi **charyzmaty założenia** (*del fondazione, di fondazione, fondazionale* i tym podobne określenia), czyli jest to dar uzdalniający Założyciela do utworzenia Instytutu.
  - b. Jeżeli Założyciel **ten charyzmat**, jako ten **dar osobisty** (=> *carisma di fondatore?* / *carisma del fondazione / di fondazione?*) jakoś przekazuje, to nie w sensie właściwym, ale tylko w sensie szerszym, jako przekazanie idei, jako polecenie konkretnego zadania do spełnienia w Kościele.

Tymczasem

2. „*carisma del fondatore*” (*carisima del fundador*), to charyzmat, który jest przeznaczony dla Instytutu, od Założyciela. Jak zauważa Liszka, wg F. Ciardiego ten rodzaj charyzmatu określa oblicze Instytutu i daje mu realną Bożą moc⁴⁶. Instytut istnieje i trwa w mocy „*carisma del fondatore*”.
  - c. W sensie właściwym, ontologicznym, **członkowie Instytutu** otrzymują tylko charyzmat Założyciela, określane jako *carisma del fondatore*. Nie jest on przekazywany poprzez zwyczaje albo intelekt, lecz mocą Ducha Świętego. Otrzymany przez uczniów staje się ich charyzmatem. Dlatego osoba powołana do jakiegoś instytutu jest zobowiązana do poszukiwania w swym charyzmacie elementów charyzmatu Założyciela, właśnie tego *carisma del fondatore*, i nieustannego synchronizowania ich ze sobą, by być w stanie wypełnić swoje powołanie w danym Instytucie.
  - d. **Dar, który otrzymują uczniowie nie jest tym samym darem**, który był w osobie Założyciela, ale **jest to dar taki sam**, tego samego rodzaju i tej samej mocy.

Członkowie Instytutu oprócz **charyzmatu Założyciela, określającego tożsamość Instytutu**, otrzymują również

- e. **dary osobiste** oraz
- f. specjalny dar umożliwiający czerpanie z duchowości Założyciela, aby umożliwić odpowiednie naśladowanie jego osobistych cech.
- g. W sumie Instytut jest ubogacony za pośrednictwem wszystkich osób do niego należących. Charyzmat Założyciela (*carisma del fondatore*) wyznacza Instytutowi fundamentalne linie duchowe, „*proprium*” życia i misji wspólnoty.

C. Cechy charyzmatu św. Wincentego Pallottiego

Ponieważ po tym nastąpi jeszcze referat na temat charyzmatycznego charakteru pallotyńskiej duchowości, tutaj zaledwie dotkniemy tej problematyki, tylko na ile jest to konieczne w tym referacie, którego pierwsza część tematu brzmi: *Charyzmat św. Wincentego Pallottiego*, a druga dopiero: *zawarty w celach i zadaniach ZAK*. Pragnę więc zwrócić naszą uwagę na te elementy czy cechy charyzmatu św. Wincentego, które są istotnymi elementami charyzmatów wszystkich założycieli instytutów życia konsekrowanego czy innych charyzmatów wspólnotowych. Liszka we wspomnianych już publikacjach pisze „Teologowie mówią (...) również o **cechach charyzmatu założyciela**. Jest on **totalitarny, radykalny, ciągły i wspólnotowy**”⁴⁷. Chary-

---

⁴⁶ Por. F. Ciardi, *Los fundadores* ..., s. 17.; por. Liszka, *Charyzmatyczna moc* ..., s. 163 i 166.

⁴⁷ Por. P. Liszka, *Charyzmatyczna moc* ..., s. 155-156; por. tenże, *Charyzmat życia* ..., s. 145-146; por. Spiller, str. 270-271.

zmat św. Wincentego Pallottiego, wykazuje wszystkie te elementy, z których dwa pierwsze charakterystyczne są dla powołania do osobistej świętości i uświęcania świata poprzez promieniowanie nią na otoczenie, także poprzez podejmowanie różnego rodzaju wysiłków apostołskich. Dwie następne cechy charyzmatu Pallottiego są bardziej potrzebne do gromadzenia uczniów, naśladowców i współpracowników oraz do założenia instytutu⁴⁸. Świadczą o tym również jego liczne pisma choćby wspomniana już publikacja *Opere Complete* [OOCC], jak również *Opere Complete Lettere* [OCL]⁴⁹.

Wynika z nich, że **charyzmat** Pallottiego jest

1. **totalny czy totalitarny**, ponieważ obejmuje totalnie jego osobę, o czym świadczy jego sposób życia, relacje do Trójcy Świętej, Matki Bożej i świętych, do Kościoła, Ludu Bożego i każdego człowieka stworzonego na obraz Boży; świadczy o tym jego działalność tak na polu duszpasterskim, apostołskim, charytatywnym jak i w kierunku założenia Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego i jego wspólnot członkowskich. → Jest też
2. **radykalny**, gdyż radykalnie przemienił jego osobowość aż do całkowitego oddania się Bogu, na wzór Jezusa Chrystusa, Apostoła Ojca Przedwiecznego oraz aż do mistycznych zaślubin z NMP Matką Miłosierdzia⁵⁰. → Jest⁵¹
3. **wspólnotowy**, ponieważ przynaglił Wincentego do założenia Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego i *kongregacji* członkowskich i udzielony jest całej wspólnocie, a nie tylko niektórym⁵². → Jest w końcu
4. **ciągły**, ponieważ trwa w Zjednoczeniu mimo różnych trudności, o czym świadczy nie tylko jego trwanie od 171 lat, lecz i wspomniane już zatwierdzenie go na prawie papieskim otrzymane w październiku 2003 roku⁵³.

D. Komponenty życia apostołskiego

Ks. Prof. Liszka w swych pracach wymienia również, za Fabio Ciardim, **cztery komponenty życia zakonnego: charyzmatyczny, chrystologiczny, eklezjalny i głębię**, które w specyficzny sposób dotyczą charyzmatu założycieli instytutów życia konsekrowanego⁵⁴, a przez analogię odnoszą się także do założycieli stowarzyszeń i ruchów kościelnych. Te cztery komponenty znajdujemy także u św. Wincentego Pallottiego:

1. Komponent charyzmatyczny

---

⁴⁸ Por. P. Liszka, *Charyzmatyczna moc ...*, s. 145.

⁴⁹ Por. San Vincenzo Pallotti, *Opere Complete Lettere*, red. B. Bayer, Roma 1995-2002, 4 volumi.

⁵⁰ Por. OOCC X, 195-196; por. WP III, 155.

⁵¹ W. Pallotti, *Wybór Pism*, t. I-III, Poznań-Warszawa 1978-1987 oraz tenże. *Wybór Pism*, t. IV, Ząbki 2001.

⁵² Por. San Vincenzo Pallotti, *L'ispirazione dell'istituzione dell'<Apostolato Cattolico>*; w: OOCC X, 196-201, n. 21 / Św. Wincenty Pallotti, Natchnienie do założenia „Apostolstwa Katolickiego”; w: WP III, 159-161 i WP I, 35; por też. *Abyście byli jak założyciele ...*

⁵³ Por. Pontificium Consilium pro Laicis, *Dekret 1330/03/S-61/A-74*, Watykan 28.10.2003, w: Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego, *Statut Generalny ad experimentum*, Rzym 2003 [Ząbki-Poznań 2003], s. 9-12.

⁵⁴ Por. P. Liszka, *Charyzmatyczna moc ...*, s. 142; Por tenże, *Charyzmat życia ...*, s. 132; por P. Spiller, *Charyzmat życia zakonnego w Kościele*; w: *Formacja Zakonna*, t. 4, Red. J.W. Gogola OCD, Karmelitański Instytut Duchowości, Kraków 1998, s. 269./

Znajduje on swe źródło w **Duchu Świętym**. Oznacza to, że **nie człowiek**, lecz **Duch Święty** podejmuje inicjatywę i powołuje konkretnego człowieka, by wzbudzić w Kościele nowy charyzmat **dla świętości** Kościoła, jego rozwoju i ciągłej młodości. Oznacza to, że charyzmaty te, jako dary Ducha Świętego są **źródłem** świętości, rozwoju i ciągłej młodości Kościoła, a właściwie tym **Źródłem** jest sam Dawca daru, czyli Duch Święty. Jasno o świadomości inicjatywy Ducha Świętego i Bożego zlecenia do założenia Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego pisze św. Wincenty Pallotti (w dalszej części tego referatu przytoczymy tekst jego oświadczenia o Bożym natchnieniu i zleceniu powołania do życia potrójnej Instytucji apostołskiej)⁵⁵. **Często powołujemy się na to, że napisał on, iż nie zamierzał tworzyć żadnego nowego instytutu**. Rzeczywiście nie zamierzał założyć żadnej instytucji podobnej do którejkolwiek z tych, które już istniały w Kościele pierwszej połowy XIX w. Zapominamy jednak, że jednocześnie wielokrotnie — pokornie uznając swą wielką grzeszność i niegodność — wyznał, że założył Zjednoczenie z woli Boga, który powołał go w swym miłosierdziu do zrealizowania tego dzieła⁵⁶.

Pallotti odczuwał głęboko, że dzieła, które zakładał, w tym Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego, nie są jego pomysłem, lecz sposobem realizowania Bożego oświecenia i Bożych poleceń. Takich oświadczeń znajdziemy w jego pisarskiej spuściźnie więcej. Pisma jego świadczą o tym, że choć słaby fizycznie i niegodny, bardzo grzeszny (jak o sobie mniemał), odczuwał w sobie moc i zdolności otrzymane od Ducha Świętego w celu spełnienia tego zadania⁵⁷. Za sprawą Ducha Świętego Pallotti miał coraz jaśniejszy **obraz celów** tego, co członkowie zakładanego Dzieła mają czynić i dlatego z wielkim samozaparciem i cierpliwością przez około 15 ostatnich lat swego życia kreślił wizję, statuty i reguły życia tak dla całego Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego jak i jego struktur, a w ostatnich latach także dla założonych przez siebie w tym Stowarzyszeniu, czy Zjednoczeniu Apostolstwa Katolickiego – nazwy te używał zamiennie – Kongregacji Księży i Braci pomocników ZAK jak i dla Kongregacji Sióstr Apostolstwa Katolickiego, o czym świadczą – jak już wzmiankowano – liczne pisma zebrane w dziewięciu pierwszych tomach *Opere Complete* (por. *Załączniki, Tabela 1*).

2. Komponent chrystologiczny

Dalej, zarówno w pismach Pallottiego, jak i w jego życiu, znajdujemy świadectwa o jego głębokim zespoleniu z misterium Chrystusa i Jego Słowa, co stanowi **komponent chrystologiczny** charyzmatu. **Pallotti** zagłębia się w to misterium według własnej osobistej możliwości percepcji. Św. Wincenty rozpoznaje w Jezusie, Synu Bożym, Apostoła Ojca Przedwiecznego⁵⁸, który wzywa go i wszystkich chrześcijan do kontynuowania Jego dzieła⁵⁹, przynagla Wincentego do podjęcia wszelkich wysiłków i użycia wszelkich środków, by życie Jezusa Chrystusa i Jego apostołstwo uczynić swoim życiem⁶⁰. Co więcej pragnie, by apostołstwo Jezusa Chrystusa stało się także modelem życia⁶¹ wszystkich katolików i wszystkich chrześcijan, a nawet każ-

---

⁵⁵ Por. Św. Wincenty Pallotti, *L'ispirazione dell'istituzione dell'<Apostolato Cattolico>*; w: OOCC X, 196-201, n. 21 / Natchnienie do założenia „Apostolstwa Katolickiego”; w: WP III, 159-161 i WP I, 35; por też. Abyście byli jak założyciele ....

⁵⁶ OOCC X, 196-201, n. 21; por. WP III, 159-161 + WP I, 35; por. też inne teksty mówiące o przeświadczeniu o Boskiej woli dla założenia i rozszerzania Pobożnego Zjednoczenia ...: OOCC III, s. 27-28; por. WP I, 201 [631].

⁵⁷ Por. np. Św. Wincenty Pallotti, *Testament Duchowy* z 1840 r.: OOCC III, 27-28; por. WP I, 201 [631].

⁵⁸ Por. OOCC III, 139. 142; por. WP I, 37-39.

⁵⁹ Por. OOCC III, 176; por. WP I, 84-85.

⁶⁰ Por. OOCC III, 142; por. WP I, 38-39.

⁶¹ Por. OOCC III, 142; por. WP I, 38-39.

dego człowieka, który stworzony jest na obraz i podobieństwo Boże. *Gesù Cristo, Apostolo dell'Eterno Padre*⁶², t.j. *Jezus Chrystus Apostoł Ojca Przedwiecznego jest „źródłem, początkiem i mistrzem wszelkiej działalności apostolskiej”* Świętego i założonego przez niego Dzieła⁶³. Zwrot ten *Gesù Cristo, Apostolo dell'Eterno Padre (Jezus Chrystus Apostoł Ojca Przedwiecznego)* stanowi kolejne **hasło kluczowe** charyzmatu. Tu znajduje się **źródło** duchowości Pallottiego i ZAK. **Duchowość ta jednak ma bezpośredni wpływ na CELE i ZADANIA**, jakie sam sobie stawiał i jakie postawił przed zakładanym Dziełem.

3. Komponent głębi

Osobiste doświadczenie duchowe **Pallottiego** stanowi **tę głębię**, która ma być przekazywana, aby również inni mogli ją przeżywać, o czym Pallotti jest bardzo świadomy, chętnie dzieli się z innymi swymi doświadczeniami duchowymi, także w apelach do różnych grup społecznych oraz na łamach pism wyjaśniających idee Zjednoczenia czy broniących jego nazwy, oraz w punktach statutów i regulaminów. Nie potrafi zatrzymać dla siebie doświadczenia Boga w Trójcy Świętej jedyne, którego istotą jest doskonała Miłość i Miłosierdzie⁶⁴ oraz doświadczenia NMP jako Matki Miłosierdzia, doświadczenia, które w 1832 roku prowadzi go do duchowych zaślubin z Maryją⁶⁵. W końcu, Wincenty przyjmuje Maryję jako doskonały wzór życia duchowego i apostolskiego dla siebie i członków stowarzyszenia⁶⁶, do którego założenia czuje się przynaglony przez Ducha Świętego. **Wszystkie wyżej wspomniane doświadczenia** sprawiają, że nie tylko indywidualne okazywanie miłości Bogu i bliźniemu staje się istotnym elementem jego duchowości, wszelkich jego dążeń i działań tak, gdy chodzi o uczynki miłości i miłosierdzia - co do duszy jak i co do ciała. Pallotti chce we wszystkich wzbudzać i rozpalać wiarę i miłość i zachęcić do czynienia tego samego wszystkich katolików; pragnie ponadto, by wierni czynili to razem i siebie nawzajem w tym wspierali⁶⁷. Pawłowe hasło *“Caritas Christi urget nos” (Miłość Chrystusa przynagla nas)* stało się, wyrazem tych duchowych doświadczeń, jego osobistego wielkiego zaangażowania apostolskiego i pragnienia dzielenia się tymi doświadczeniami oraz zapraszaniem innych do współpracy w apostolskim zaangażowaniu **AIDG, ADP, ASA**. Wincenty pragnie i czyni wszystko, by jak najwięcej ludzi zapalić tym samym duchem i możliwie wszystkich zaangażować w to działanie. Te doświadczenia są **źródłem wymiaru wspólnotowego** charyzmatu Założyciela, co podkreślają powtarzając dziesiątki razy znane nam wyrażenia (czyli kolejne **słowa kluczowe** tego charyzmatu): *ciascuno, ognuno, ogni persona, ogni cristiano vero, ogni cattolico vero* czyli *każdy człowiek, każdy chrześcijanin czy katolik prawdziwy, każda osoba itd.* Także ten komponent charyzmatu Pallottiego ma **ZWIĄZEK** z CELAMI i ZADANIAMI Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego.

⁶² Por. OCCC II, 5-9. 541; III, 139-142; por. WP I, 37-39; II, 268; *WPROWADZENIE* j.

⁶³ Por. OCCC II, 5-9; III, 139-143; por. WP I, 37-39; II, 268; *WPROWADZENIE* j.

⁶⁴ Już jako kleryk w roku 1816 pisze: „Nulla voglio di quello che non piace a Dio, nulla, nulla, Nulla, Nulla, Nulla ecc. Ma tutto, tutto, tutto tutto, ecc. Quello, che piace a Dio, cerco IDDIo, solo, solo, solo, solo etc., patire ed essere disprezzato per lui anche infinitamente se pur fosse possibile,; oh amor di Dio accendi, infiamma, bruccia il nostro cuore, distruggi i vizi, infondi la virtù. Ah!” [OCCC X, 56; por. WP III, 98, nr 23]. Po prawie trzydziestu latach, jako dojrzały kapłan w ciężkiej chorobie w Ossimo w 1840 pisze: „IDDIo è Carità per essenza Eterna, Infinita, e infinitamente misericordiosa ... IDDIo Carità per essenza Eterna, Infinita, Immensa, Incomprensibile infinitamente misericordiosa. Tutto IDDIo: tutte le divine Persone: tutti gl’infiniti Attributi. IDDIo è Giustizia per essenza, e sebbene io sia la ingiustizia per essenza perché ingiusto sono stato verso IDDIo, il prossimo, e me stesso, ... Iddio è Purità per essenza purità infinita ... Indio è Misericordia per essenza” ecc. [OCCC X, 455-462; por. WP III, 249-252].

⁶⁵ Por. OCCC X, 195-196; por. WP III, 155.

⁶⁶ Por. OCCC I, 6-7; III, 6. 145; por. WP I, s. 54-55. 41-42. 239 [9]; *WPROWADZENIE* k; Statut Generalny ZAK 3.

⁶⁷ Por. OCCC III. 142 n. 145 n; IV, 7. 131. 308; por. WP I, 38-39. 41-43. 46-53. 55. 70-75.

4. Komponent eklezjalny

Św. Wincenty Pallotti, był jednak nie tylko wnikliwym obserwatorem rzeczywistości duchowych, które miały wpływ na jego przeżycia wewnętrzne i wewnętrzną przemianę, uzdalniające go do wsłuchiwania się w natchnienia Ducha Świętego. Był jednocześnie wnikliwym obserwatorem znaków czasu własnej epoki, co uzdolniło go do swoistego sposobu obecności i służby w Kościele. Pallotti żył w trudnych czasach częstych wojen, rewolucji technicznych, ekonomicznych i społecznych, epokowej przemiany mentalności całych społeczeństw i związanej z nimi wielkiej laicyzacji i antyklerykalizmu. Autorzy *Wprowadzenia*, podstawowego dokumentu Zjednoczenia stwierdzają na ten temat, co następuje: „*Wobec narastających wokół wiary problemów, z którymi Kościół w jego czasach musiał się zająć, i wobec poszerzania się zadań związanych z głoszeniem Ewangelii w krajach misyjnych, św. Wincenty zwrócił uwagę na nagłą konieczność ożywienia wiary i rozpalenia miłości wśród katolików, aby doprowadzić w ten sposób wszystkich ludzi do jedności w wierze Chrystusowej. Uważał, że dla osiągnięcia tego celu niezbędne jest pozyskanie współpracy wszystkich członków Kościoła, tak duchownych jak i świeckich, oraz że dla pełniejszego wykonania apostolskich zadań Kościoła należy zjednoczyć ich wysiłki*”⁶⁸. Jest to **komponent eklezjalny**, w którym zawarte jest **źródło MISJI i SŁUŻBY** Pallottiego w myśl wspomnianych już haseł **AIDG, ADP i ASA**, „**aby jak najszybciej nastąpiła jedna Owczarnia pod jednym Pasterzem**” (J 10,16). Tu jest też **źródło wspólnotowej MISJI i SŁUŻBY**, czyli **ZADAŃ Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego w Kościele**, ponieważ, jak zauważa wielokrotnie Założyciel: „**Rozum bowiem i doświadczenie wykazują, że zazwyczaj dobro, jakie czynimy w pojedynkę, jest ograniczone, niepewne i krótkotrwałe, i że nawet najszlachetniejsze wysiłki jednostek nie mogą przynieść wielkiego owocu w dziedzinie moralnej i religijnej, o ile nie są zespolone i skierowane do wspólnego celu**”⁶⁹

Wszystkie wymienione wyżej elementy są niepowtarzalne, własne, należące do św. Wincentego Pallottiego jako **Założyciela**. Tylko **on** otrzymał **ten charyzmat**, który stał się **źródłem nowego stowarzyszenia**⁷⁰.

E. Osobiste cele i zadania św. Wincentego Pallottiego

Zanim będziemy omawiać cele i zadania Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego, przyjrzyjmy się jeszcze pokrótce celom i zadaniom, jakie św. Wincenty Pallotti stawiał sobie, zanim **rozum i doświadczenie wskazały mu, że dobro spełniane w pojedynkę jest ograniczone i krótkotrwałe i w związku tym, dla osiągnięcia celu ostatecznego należy połączyć siły i skierować je ku wspólnemu celowi**⁷¹.

1. CELE

Wiemy już z powyższych rozważań, że wszelkie jego działanie wyplýwało z doświadczenia miłości i miłosierdzia Bożego, więc miłość Chrystusa, Apostoła Ojca Przedwiecznego, przynaglała go do apostołstwa. Wszelka jego działalność prowadziła do ostatecznego CELU, do zbawienia własnego i bliźnich, do pełni Dobra, Boga, z którym sam się jednoczył przez miłość Boga i bliźniego - dzięki łasce Bożej⁷², i do tego celu

---

⁶⁸ WPROWADZENIE b.

⁶⁹ OOCC IV, 123; por. OOCC III, 3-4; IV, 256-257. 227-228; WP I, 46-47 [43]. 97-98 [253-254]. 165 [485]. 206 [642]. → Por. Załącznik w formie tabeli z tekstami.

⁷⁰ Por. P. Liszka, *Charyzmatyczna moc ...*, s. dz.cyt., s. 156.

⁷¹ OOCC IV, 122-123; por. WP I, 46-47.

⁷² Por. OOCC IV, 1-3; por. WP I, 36-37.

pragnął prowadzić wszystkich ludzi. Chodzi więc o ten sam CEL, dla którego Jezus Chrystus założył Kościół Apostolski. Swój CEL pełni eschatologicznej (zbawienia) Pallotti, jak już wspomniano wyrażał hasłami:

- a. AIDG – *Ad Infinitam Dei Gloriam*, czyli *wszystko dla nieskończonej chwały Bożej*,
- b. ASA – *Ad Salvandas Animam*, t.zn. *dla zbawienia dusz (człowieka)*,
- c. ADP – *Ad destruendum peccatum*, t.j. *dla zniszczenia grzechu*.
- d. *Assai presto venga il momento in cui fiat unum Ovile et unus Pastor* (*Jedna Owczarnia i jeden Pasterz* (J 10,16) *celem ZAK*)– [OOCC III, 145—146; por. WP I, 45, 58, 61, 63, 67, 70, 72, 75, 80, 87, 99, 219] – czyli *Dla zjednoczenia wszystkich ludzi wokół jednego Pasterza*.

W tym CELU, pozornie tylko wielorakim, widział sens swojej i innych ludzi egzystencji, w tym zakładanych przez niego dzieł.

2. ZADANIA

Od najmłodszych lat seminaryjnych był kontemplatywny w czynie, angażował się w wieloraką działalność dydaktyczną i wychowawczą wśród dzieci i młodzieży, w różne dzieła pobożne w celu ożywiania wiary chrześcijańskiej, walki z grzechem i wzmacnianiem życia w cnotach. Cała jego działalność wpływała z jego relacji z Bogiem.

Po święceniach kapłańskich pole jego działalności apostolskiej w ówczesnym Rzymie i okolicy bardzo się powiększyło, obejmując działalność dydaktyczną i duszpasterską w Ateneach Rzymu, szczególnie wśród kandydatów do kapłaństwa i młodzieży pochodzącej z terenów misyjnych, działalność kaznodziejską, prowadzenie rekolekcji dla różnych stanów i grup społecznych, działalność charytatywną, organizowanie i troska o dzieła miłosierdzia oraz szkoły wieczorowe dla biednej młodzieży i sierot, czy tym podobne.

Poprzez tę działalność zdobywał doświadczenia i przyjaciół, pragnących jak on gorliwie służyć Bogu i Kościołowi dla jednoczenia wiernych wokół jednego Pasterza, ADP, ASA, AIDG. Gorliwość o zbawienie dusz ludzkich go pożerała i wkrótce – za sprawą Ducha Świętego – zdał sobie sprawę z tego, że *dobro spełniane w pojedynkę jest ograniczone i krótkotrwałe i w związku tym, dla osiągnięcia celu ostatecznego należy połączyć siły i skierować je ku wspólnemu celowi.*⁷³

III. Charyzmat św. Wincentego Pallottiego zawarty w celach i zadaniach ZAK

A. W okresie 1835—1839 oraz do śmierci Założyciela w roku 1850

1. CELE

I tak 9 stycznia 1835 roku w czasie dziękczynienia po Mszy św. Wincenty Pallotti przeżywa to wspomniane już doświadczenie mistyczne, nazywane natchnieniem do założenia potrójnego dzieła, które spisuje w swoim dzienniku duchowym (por. OOCC X, 196-201)⁷⁴. Ma ono dla niego tak wielkie znaczenie, że podaje w nim najdrobniejsze szczegóły związane z okolicznościami tego wydarzenia. Pisze m.in.:

---

⁷³ OOCC IV, 122-123; por. WP I, 46-47.

⁷⁴ OOCC X, 196-201, n. 21; por. WP III, 159-161 razem z WP I, 35 (niestety tekst oryginału z OOCC częściowo przetłumaczony jest w WP III, częściowo w WP I); por. też inne teksty mówiące o przeświadczeniu o Boskiej woli dla założenia i rozszerzania Pobożnego Zjednoczenia ...: OOCC III, s. 27-28; por. WP I, 201 [631].

„Boże mój, po niezliczonych i niepojętych łaskach miłosierdzia, jakimi obsypywałeś mnie aż po tę chwilę dnia dzisiejszego (piątek po Mszy św., jaką odprawiłem dzięki najszczególniejszemu zrządzeniu Boskiego miłosierdzia w dniu 9 stycznia 1835 roku), Ty widzisz mą niewdzięczność, moje niedbalstwo w korzystaniu z nich, moje grzechy, niegodziwości i bezbożność (...)”⁷⁵ Boże mój, Miłosierdzie moje, Ty w szczególniejszy sposób w nieskończonym miłosierdziu swoim zezwalasz mi wprowadzać w życie, zakładać, rozpowszechniać, doskonalić, utrwałać, przynajmniej najgorętszym pragnieniem, w Twym Najświętszym Sercu:

1. Pobożną Instytucję Apostolstwa Powszechnego (*una pia istituzione di un Apostolato universale*)⁷⁶, **mającą na celu rozszerzanie wiary i religii Jezusa Chrystusa wśród wszystkich pogan i akatolików;**

2. drugie Apostolstwo (*altro Apostolato*), mające na celu **ożywianie, utrzymywanie i pomnażanie wiary wśród katolików;**

3. Instytucję powszechnej miłości (*istituzione di carità universale*), mającą na celu **wykonywanie wszelkich dzieł miłosierdzia tak co do duszy, jak i co do ciała, ażeby świat poznał Ciebie**⁷⁷, **na ile to jest możliwe, ponieważ Ty jesteś nieskończoną Miłością.**

Wyznaję jednak teraz i chcę to robić zawsze przed Tobą, mój Boże, i przed całym Dworem Niebieskim oraz wszystkimi stworzeniami przeszłymi, obecnymi i przyszłymi, że jeśli do tej pory to wielorakie Dzieło nie zostało jeszcze zrealizowane, to stało się to jedynie z mojej winy, bo przecież Ty byś mi nie odmówił łask, gdybym był przygotowany na ich przyjęcie. Teraz jednak, jakkolwiek nie jestem należycie usposobiony i coraz bardziej czuję się nieusposobiony oraz niegodny, spodziewam się, co więcej, uważam za pewne, że nadeszła chwila niezwykłego tryumfu Twojego miłosierdzia nad moim nieprzygotowaniem i niegodnością, Boże, Boże, Boże, miłosierdzia, miłosierdzia, miłosierdzia, łaski!⁷⁸

Chodzi więc w tym tekście już nie o działalność indywidualną, Pallotti czuje się przynaglony przez Boże Miłosierdzie do założenia **potrójnej Instytucji** w Kościele, która DLA REALIZACJI CELU GŁÓWNEGO, stawia sobie CELE POŚREDNIE, które stają się jednocześnie ŚRODKAMI do osiągnięcia CELU GŁÓWNEGO, stają się więc ZADANIAMI. Jednym z celów staje się uświadomienie wszystkim wiernym, wszystkich stanów i zawodów, że wszystkich Bóg wzywa do troski i podejmowania apostolstwa dla zbawienia własnego i jego bliźniego. Pallotti głosił w swych pismach i odezwach, że apostolstwo jest obowiązkiem każdego katolika, także osób bez święceń⁷⁹, stąd jest to obowiązek powszechny⁸⁰, tak jak Maryja nie miała święceń, a nazwana jest Królową Apostołów, dla jej apostolskich zasług⁸¹. Apostolstwo Katolickie może być udziałem

---

⁷⁵ Do tego miejsca por. OOCX X, 196-197; por. WP III, 159 [140]; dalszą część polskiego tłumaczenia tego cytatu z OOCX X, 198-199 znajdziemy w: WP I, 35 [1]-[2], por. WP III, 160 [140b] wraz z przypisem.

⁷⁶ Cytat polski za WP I, 35 [1]. Oryginał włoski podaje szczegół pominięty w cytowanym tłumaczeniu; mianowicie: „**una pia istituzione di un Apostolato universale in tutti i Cattolici** per propagare la Fede ...”, tj. „**pobożną Instytucję Apostolstwa Powszechnego wszystkich katolików**”, mającą na celu rozszerzanie wiary ...” [*tłumaczenie i podkreślenia własne, A.P.*].

⁷⁷ Cytat polski za WP I, 35 [1]. W oryginale włoskim czytamy dokładniej: „**affinché nel modo possibile Voi siate conosciuto nell'uomo**”, tj. „**ażeby – na ile to możliwe – świat poznał Ciebie w człowieku**” [*tłumaczenie i podkreślenia własne, A.P.*].

⁷⁸ Por. przypis 74: OOCX X, 196-201, n. 21; por. WP III, 159-161 razem z WP I, 35.

⁷⁹ OOCX III, 140-141. 144-150; IV, 119-141; por. WP I, 38. 41—43. 47.

⁸⁰ OOCX III, 2-3. 144-148. 175n. 189-190; IV, 338n; por. WP I, 207. 41—42. 85. 114—115. 79.

⁸¹ OOCX III, 139-140. 144 ...; por. WP I, 38. 41; itd.

każdego⁸², także matek⁸³, każda praca może być środkiem apostołstwa⁸⁴. Motywem i racją apostołstwa jest miłość Boga i ludzi⁸⁵.

Ponieważ Wincenty ma świadomość, że CELE, jakie mu przyświecają, zgodne są z celami, dla których Chrystus założył Kościół, dlatego od tej chwili stara się wraz ze swymi przyjaciółmi o otrzymanie zatwierdzenia kościelnego, jak to potem napisze, ponieważ Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego ma być SURMĄ (TRĄBA) EWANGELICZNĄ⁸⁶ na usługach KOŚCIOŁA i w ścisłym związku z Pasterzami Kościoła, i z najwyższym Pasterzem. Także to jest jednym z CELÓW ZAK.

W marcu 1835 roku, w prośbie adresowanej do Kardynała Wikariusza o zatwierdzenie dzieła, Wincenty w imieniu własnym i przyjaciół pisze: „*petenci postanowili połączyć się węzłem współzawodniczącej miłości chrześcijańskiej, aby się starać o pomnażanie środków duchowych i materialnych, zmierzających do wspierania świętej wiary, pragnąc jednocześnie jak najprędzej oglądać chwilę, której z upragnieniem oczekują wszyscy dobrzy ludzie, a którą zapowiedział Jezus Chrystus — chwilę, w której nastanie jedna Owczarnia i jeden Pasterz*”⁸⁷.

Po otrzymaniu zatwierdzenia w maju tegoż roku pisze APEL do ludu Rzymu, Wezwanie skierowane do każdego, kogo ożywia gorliwość o chwałę Boga oraz miłość i zrozumienie potrzeby zbawienia duszy bliźniego. W apelu tym (por. OOCC IV, 119-141, por. WP I, 46-54 [5]-[8]) zapraszając wszystkich do zjednoczenia się wymienia następujące cele:

- „... rozważania nasunęły pewnym osobom pobożnym myśl, aby się zjednoczyć i zaprosić jak największą ilość wiernych do połączenia się z nimi, zarówno **celem** wspólnej modlitwy do Ojca Niebieskiego o wystarczająco wielki zastęp robotników ewangelicznych w Jego winnicy, **jak i do współpracy** przy jego wychowywaniu [dosłownie: „przy jego **formacji**”; A.P.] i utrzymywaniu, przez swoje dobrowolne ofiary. Rozum bowiem i doświadczenie wykazują ...”⁸⁸;

- „Tak więc przedstawia się **idea** oraz **cel** Pobożnego Zjednoczenia (*pia associazione*) pod nazwą Apostolstwa katolickiego (*Apostolato Cattolico*) **dla** pomnażania, rozkrzewiania i obrony katolickiej wiary, pod opieką wielkiej Matki Boga, Królowej Apostołów. Obecnie je ogłaszamy i polecamy chrześcijańskiej gorliwości oraz ewangelicznej miłości wszystkich dobrych chrześcijan.”⁸⁹;

- „Zjednoczenie jednakże to **zamierza** nie tylko połączyć działalność ewangeliczną, modlitwy i ofiary swoich członków, ale także i osób innych, gotowych choć jeden jedyny raz je wesprzeć **w tym celu, aby** przyczynić się do rozbudzenia wiary i pobożności wśród chrześcijan oraz pomnożyć środki sprzyjające zachowaniu i rozkrzewianiu katolickiej religii”⁹⁰.

„[45] 7. Z tego też względu jest ono tak pomyślane, że wszyscy katolicy, duchowni i świeccy, mężczyźni i kobiety, wykształceni i niewykształceni, biedni i bogaci, szlachta i lud, bez względu na społeczną warstwę, zawód i stan majątkowy, mogą doń należeć. Ci, którzy nie mogą osobiście i bezpośrednio wykonywać pracy

⁸² OOCC III, 143; por. WP I, 39.

⁸³ OOCC III, 195-196; por. WP I, 115.

⁸⁴ OOCC III, 181; por. WP I, 146.

⁸⁵ OOCC III, 151-154; IV, 300-339; por. WP I, 39—40. 74. 76.

⁸⁶ Por. OOCC I, 4; WP I, 238.

⁸⁷ OOCC IV, 1; por. WP I, 36.

⁸⁸ Por. OOCC IV, 122 {5} “Ora ... **nelle intenzione di pregare** ..., e **di concorrere** colle loro volontarie offerte alla loro formazione ... perché la ragione ...”; por. WP I, 46-47 [43]; *wytluszczenia własne, A.P.*.

⁸⁹ Por. OOCC IV, 123 {6} “Ecco adunque **l’idea**, e **lo scopo** della pia associazione, ... per **l’accrescimento, la propagazione, e difesa (!) della Cattolica Fede** ...”; por. WP I, 47 [44]; *wytluszczenia własne, A.P.*.

⁹⁰ Tamże: “Trattasi pertanto ...”.

duszpasterskiej, mogą nieść mu pomoc osobistą pracą w zakresie swego rzemiosła, zawodu, urzędu, a także za pośrednictwem wpływów wynikających ze stosunków osobistych oraz dobrowolnymi ofiarami. Ponadto wszyscy mogą **współdziałać** z tym Działem przy pomocy najskuteczniejszego środka, jakim jest modlitwa. Nikt przeto nie jest wyłączony od **możliwości współpracy** z Apostolstwem Katolickim i od udziału w jego zasługach, przedsięwzięciach i nagrodach”⁹¹.

„[46] 8. I czyż można sobie wyobrazić coś miłszego Bogu nad **cel**, jaki stawia Pobożne Zjednoczenie (*pia associazione*), **mianowicie** nad pracę, pomoc i modły w intencji nawracania dusz? Bóg po to jedynie stworzył w czasie ludzi, aby ich uszczęśliwić w wieczności. Pragnieniem Jego jest wszystkich zbawić i oświecić światłem prawdy Bożej: „Bóg pragnie, by wszyscy ludzie zostali zbawieni i doszli do poznania prawdy” (I Tm 2,4). Do tego **celu** zmierzają Jego łaski i dzieła Jego Opatrzności”⁹².

Papież Grzegorz XVI dnia 11 lipca 1835 roku udziela Zjednoczeniu Apostolstwa Katolickiego (*alla Società dell’Apostolato Cattolico*) swoje błogosławieństwo, na prośbę złożoną przez *braci Pobożnego Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego (pia Unione)*, „założonego w Rzymie (...) **mającego na celu** pomnażanie środków duchowych i doczesnych, koniecznych i stosowanych **do** ożywiania wiary oraz rozpalania miłości wśród katolików, jak również **do** rozkrzewiania ich we wszystkich częściach świata, **aby** rychlej na całym świecie nastąpiła jedna owczarnia pod przewodnictwem jednego tylko Pasterza Najwyższego”⁹³.

Aby zjednoczyć wierzących w jedną owczarnię pod przewodnictwem jednego Pasterza Pallotti wraz ze swym Zjednoczeniem Apostolstwa Katolickiego organizuje obchody oktawy uroczystości Objawienia Pańskiego, tzw. *Ottavario*, jako święto jedności Kościoła katolickiego obrządku łacińskiego i obrządków wschodnich. We **współorganizacji** i aktywnym uczestnictwie w uroczystościach tych wzięli udział obecni w Rzymie duchowni i wierni wszystkich tych Kościołów, ukazując tym samym powszechność i bogactwo kulturowe Kościoła Chrystusowego. Uroczystości te po raz pierwszy zorganizowane w styczniu 1836 roku zapoczątkowały wieloletnią tradycję trwającą do zmian liturgicznych po Soborze Watykańskim II.

W maju-czerwcu 1836 roku Pallotti ponownie wyjaśniając nazwę Zjednoczenia, pisze, że *zostało ono założone w tym celu, aby powiększać Królestwo Miłości wśród katolików i szerzyć je tam, gdzie go jeszcze nie ma. Ponadto – Pallotti pisze – należy zaznaczyć, że Pobożne Zjednoczenie nie zostało nazwane „Pobożnym Zjednoczeniem Miłości”, choć wśród wszystkich dzieł miłości najcenniejszym dziełem jest to, które ma na względzie chwałę Boga i zbawienie rodzaju ludzkiego i jako takie wchodzi bezpośrednio w zakres celu Apostolstwa Katolickiego. Pobożne Zjednoczenie zostało nazwane „Pobożnym Zjednoczeniem Apostolstwa Katolickiego”, aby przez to podkreślić, że jego głównym zamierzeniem jest energiczna współpraca z dziełami mającymi na względzie większą chwałę Boga i zbawienie dusz*⁹⁴.

2. ZADANIA

Wszystkie więc przedsięwzięcia Pallottiego i Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego kierowały się **troską**:

- **o chwałę Bożą** → cytowane na 588 stronach OOCC, w tym aż 471 razy w tomach I – IX, [np. OOCC IV, 119, V 174, III 174, 31—33; por. WP I, 46. 140. 192. 203];

---

⁹¹ Por. OOCC IV, 124 {7}; por. WP I, 47 [45]; *wytłuszczenia własne, A.P.*

⁹² Por. OOCC IV, 124-125 {8}; por. WP I, 47 [46]; *wytłuszczenia własne, A.P.*

⁹³ OOCC IV, 8; por. WP I, 56.

⁹⁴ Por. OOCC III, 175-178; por. WP I, 84-86.

- o **zbawienie dusz** → cytowane na 45 stronach OOCC, jeden raz w OOCC I, wielokrotnie w tomach II – V, VII – VIII, XI i XIII, na niektórych stronach aż 3-5 razy, [np. OOCC II, 16; IV 20; 283—284; por. WP I, 13. 237. 192. 220];
- o **budzenie ducha gorliwości** → cytowane na 588 stronach OOCC, aż 471 razy w tomach I – IX, [np. OOCC IV, 144—150, V 216—222; por. WP I, 89. 164. 238];
- o **powstanie jednej Owczarni pod jednym Pasterzem** → na 117 stronach OOCC, aż 80 razy w tomach I – IX, w tym aż 76 razy w tomach I—VI, [np. OOCC I, 333, III 147—150, IV 43—44, 143, 167 itd.; WP I, 56. 58. 61. 63. 67. 70. 72. 75. 80. 81. 87. 99. 219];
- o **dzieła gorliwości** → na 1353 stronach OOCC, aż 973 razy w tomach I – IX, [np. OOCC I, 44—49, II 223, III 97—102 itd.; WP I, 98. 121. 148. 206—208. 217];
- oraz o **trwanie w gorliwości** → [por. np. OOCC IV, 300—316; WP I, 70—72].

Wszystkie miały na celu ożywianie, rozpalanie, powiększanie, zachowywanie, rozpowszechnianie i szerzenie wiary katolickiej, rozpalanie i pomnażanie miłości. Jak już wspomniano w rozdziale pierwszym tej pracy, Pallotti bardzo często używa określeń *per riaccendere, accrescere, moltiplicare, conservare, promuovere e propagare la Fede cattolica e la Carità di Dio ed il prossimo*. Do zadań Zjednoczenia należało także zbieranie, powiększanie, mnożenie **środków** propagandy w celu ożywiania wiary i miłości oraz przymnażanie wiernych (dosłownie DZIECI) Kościołowi; pomnażanie pobożnych instytucji, lub dóbr Kościoła. Często też powtarza określenia *per accrescere, moltiplicare i mezzi ... per ravvivare la fede; mezzi di propaganda; accrescere, moltiplicare di figli alla Chiesa; delle pie istituzioni; dei tesori della Chiesa*.

Jak z powyższego wynika, CELE POŚREDNIE, będące ŚRODKAMI do osiągnięcia eschatologicznego CELU głównego stały się ZADANIAMI Zjednoczenia. Pallotti cierpliwie i pokornie i cierpliwie, wielokrotnie wyjaśnia te kwestie. Już w 1835 roku jednemu z pism nadaje tytuł: *Wyjaśnienie, dlaczego pobożne Zjednoczenie, mające na celu rozkrzewianie świętej wiary wśród niewiernych, nosi miano 'Apostolstwa Katolickiego ku czci Królowej Apostołów Maryi Dziewicy, Niepokalanej Matki Boga'*.⁹⁵ W piśmie tym Założyciel wskazuje na zadania, jakie to Zjednoczenie będzie podejmowało. Pisze m.in.:

„To Pobożne Zjednoczenie będzie się starało:

(1) **Szerzyć pokorne, ufne i wytrwale modlitwy** w intencji rozkrzewienia świętej wiary, aby rychło, jak najrychlej 'nastąpiła jedna Owczarnia i jeden Pasterz'.

(2) **Dostarczać religijnych książek** w różnych językach, obrazów, obrazków, koronek itp., które pomocne są do rozwijania pobożności i ożywiania wiary. Przedmioty te będą wysyłane do krajów, gdzie bardziej się ich potrzebuje, gdzie katolicy żyją wśród niewiernych, oraz tam, gdzie przynosić będą większy pożytek i sposobność wysłania będzie większa.

(3) **Przeprowadzać w świetle wiary badania zdolności i usposobienia młodzieńców, którzy zgłaszać się będą do wielkiego dzieła misyjnego, prowadzonego wśród niewiernych, oraz współpracować** wszelkimi sposobami, by ich przygotować jak najlepiej do tejże pracy⁹⁶.

Znaczy to, że **Zjednoczenie** :

⁹⁵ OOCC III, 144-150; por. WP I, 41-43.

⁹⁶ OOCC III, 150; por. WP I, 43.

- stara się o pozyskanie członków dla szerzenia swych celów → [OOCC IV, 119—141; por. WP I, 46—53. 58—70, 72nn, itd.];
- prowadzi różne DZIEŁA → [OOCC I, 2, IV 18, V 151, IX 371; por. WP I, 117. 126. 218. 225. 238];
- podtrzymuje i szerzy religię → [OOCC IV, 3, 119, V 174, III 174, 31-33; por. WP I, 46. 47. 64. 98];
- szuka środków do podtrzymywania i szerzenia religii → [OOCC III, 188, IV 119. 254; por. WP I, 47. 89. 98. 114];
- ma zadanie nauczania religii → [OOCC I, 18. 338; IV 120—122, 398 itd.; por. WP I, 76. 175. 205];
- zachęca wiernych do podejmowania wszelkich duchowych i materialnych dzieł miłosierdzia → [OOCC I, 64-67. 74-76. 84-87. 305-308. 327-329, itd.; III 3—6. 9-11. 321. 330 itd.; por. WP I, 36. 79. 115. 133. 151. 208. 209];
- uważa za najcenniejszy przejaw miłosierdzia troskę o dusze → [OOCC III, 3—10. 54. 323. 330 itd.; por. WP I, 62. 188. 190];
- przyjęło zadanie tworzenia i podtrzymywania różnych DZIEŁ MIŁOŚCI (MIŁOSIĘRDZIA) → [OOCC IV, 119, V 174, III 174, 31—33; por. WP 79; 93; 98. 104. 107. 116. 121. 126. 141. 148. 153. 187. 190. 206. 207—210. 212. 217. 218. 229. 237.

W połowie 1839 roku po oderwaniu od Zjednoczenia przez władze Kościelne klasy ofiarodawców na rzecz misji (ze względu na konflikt ze Związkiem Lyońskim), oraz po kolejnych doświadczeniach duchowych, Pallotti reorganizuje całe dzieło i pisze ostateczną jego wizję w dokumencie zatytułowanym „*Pia Società dell’Apostolato Cattolico*”. Dzieli jego członków na trzy klasy, osobno męskie i żeńskie instytuty założone lub kierowane przez Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego oraz na klasę wiernych różnych stanów i stowarzyszenia, które przyłączają się do Zjednoczenia. Zjednoczenie otrzymuje też nowe bardziej zorganizowane ramy działalności, obejmującej dwanaście różnych działów, zwane prokurami, stojącymi każda pod patronatem innego Apostoła. Zjednoczenie ma realizować swoje **cele** właśnie poprzez ten system specjalistycznych prokur. Każdej z nich Pallotti przypisuje konkretne zadania. Są nimi.

PROKURY WEDŁUG ZADAŃ (por. „dla ...” → [OOCC III, 9—11; por. WP I, 109]:

- I. dla urabiania duchowieństwa → [OOCC I, 152—189; por. WP I, 272—284];
- II. dla ludowych misji i rekolekcji → [OOCC I, 190—196; por. WP I, 284—287];
- III. dla misji zewnętrznych → [OOCC I, 204—211; por. WP I, 287—290];
- IV. dla dzieł pobożności danego miejsca → [OOCC I, 222—247; por. WP I, 290—301];
- V. dla młodzieży męskiej i żeńskiej → [OOCC I, 253—257; por. WP I, 301—303];
- VI. dla wspólnot przyjmowanych; dla szerzenia kultu i pobożności → [OOCC I, 257—276; por. WP I, 303—310];
- VII. dla szerzenia gorliwości wśród (prostej) ludności wiejskiej → [OOCC I, 276—288; por. WP I, 310—314];
- VIII. dla więźniów i skazańców → [OOCC I, 289—305; por. WP I, 315—320];
- IX. dla opieki nad chorymi → [OOCC I, 305—316; por. WP I, 320—325];
- X. dla wojska i szlachty → [OOCC I, 317—352; por. WP I, 325—328];
- XI. dla szerzenia praktyk pobożności → [OOCC I, 352—361; por. WP I, 338—340];
- XII. dla zagrożonych ubóstwem i grzechem → [OOCC I, 361—368; por. WP I, 341—344];
- XIII. dla wspierania wszystkich prokuratorów i instytucji oraz dla poczynań na rzecz rozkrzewiania wiary → [OOCC I, 369—377; por. WP I, 344—348].

Trzynasta prokura miała mieć charakter koordynujący współpracę między pozostałymi prokurami w danym miejscu, czy kościele lokalnym, gdzie Zjednoczenie istniało, lub powstawało, miała też troszczyć się o ducha miłości i jedności między nimi. Oprócz prokur zadaniowych Pallotti przewidział prokury różnych stopni, ukonstytuowane hierarchicznie, podlegające ostatecznie prokurze generalnej w Rzymie (OOC III, 12—14; WP I, 210. 242—254). Miały one być zakładane według potrzeb i żądań biskupów (WP I, 244. 251. 252) i być zależne wprost od papieża (OOC I, 17—23; por. WP I, 244—246).

PROKURY RÓŻNYCH STOPNI → [OOC I, 13—14; por. WP I, 242]:

Część centralna, będąca duszą i motorem całego Pobożnego Zjednoczenia

Prokura generalna w Rzymie

Prokura prowincjalna w Rzymie (w obrębie Państwa Kościelnego)

Prokury prowincjalne poza państwem Kościelnym

Prokury diecezjalne i okręgowe

Prokury miejskie w odnośnej diecezji

Prokuratorzy miejscowi, wspierani przez swoich współpracowników

* trzynastodziałowość na wszystkich stopniach → [OOC I, 19—33. 54—55; por. WP I, 208—209. 245—247. 256].

Projekt ten nie był jednak nigdy w pełni wcielony w życie, tak z powodu zawieruch rewolucji jak i jej skutków, nie tylko w społeczności cywilnej, ale i na forum życia Kościoła, w tym Kościoła w Rzymie i w ostateczności na Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego. Jednakże instytucje założone przez Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego, jak Pallotyni i Pallotynki, zawsze realizowali – na ile to było możliwe spuściznę otrzymaną od Założyciela.

B. Po śmierci Założyciela do Soboru Watykańskiego II

Po śmierci Założyciela Kościół zmienił nazwę Kongregacji Księży i Braci oraz Kongregacji Sióstr Stowarzyszenia (czyli Zjednoczenia) Apostolstwa Katolickiego, na Pobożne Stowarzyszenie, bądź Zgromadzenie Misyjne, zmieniając tym samym optykę naszego patrzenia. Naszym **głównym celem** stały się misje *ad gentes*. I choć nigdy nie zapomnieliśmy zupełnie o pozostałych **celach i zadaniach** Zjednoczenia oraz jego instytucji i wspólnot, jednakże akcent położony był na misje *ad gentes*. Pozostała nasza działalność była w tym czasie tej właśnie podporządkowana.

Na początku XX w. rozpoczął się proces powracania do pełnej pierwotnej wizji Zjednoczenia. Już wówczas zaczęto zwracać większą uwagę na **powszechne powołanie do apostołstwa jako na szczególne zadanie wypływające z naszego charyzmatu**. Przykładem tego było powstanie ruchu szensztackiego w Niemczech.

C. W posoborowej odnowie do 28 października 2003 roku

Dopiero jednak po Soborze Watykańskim II w okresie tzw. *aggiornamento* i po uzyskaniu dostępu do pism Założyciela możliwe było podjęcie pogłębionego studium jego spuścizny oraz poszukiwań sposobów realizacji charyzmatu w nowych warunkach, w Kościele i świecie współczesnym. Był to też czas wspólnego zrastania się dziedziców tego charyzmatu w różnych wspólnych poszukiwaniach i próbach przełożenia na język współczesny myśli Założyciela. Członkowie ZAK nigdy nie próżnowali, i jak to było możliwe i zgodnie z rozumieniem, jakie posiadali, zawsze realizowali **cele** i podejmowali **zadania** postawione Zjednoczeniu. Starano się,

więc obudzić tego śpiącego olbrzyma, jakim byli ludzie świeccy w Kościele. Świeckich objęto szczególną troską, uświadamiając im ich powołanie do świętości i apostołstwa. Organizowano im specjalne wielostopniowe rekolacje, zachęcano do modlitwy i składania ofiar na rzecz misji i powołań kapłańskich i zakonnych. Ukazywano im różne zadania apostołskie, które mogą pełnić w Kościele, organizowano we wspólnoty i przygotowywano do pełnienia różnych zadań apostołskich, zgodnie z posoborową nauką Kościoła. Mówiono wówczas powszechnie, że naszym pallotyńskim charyzmatem, a więc charyzmatem ZAK jest „apostołstwo świeckich”, i tak wspólnoty pallotyńskie SAC, czuły się m.in. zobowiązane do pracy apostołskiej **na rzecz świeckich**, w najlepszym wypadku ze świeckimi; podmiotem apostołstwa byli członkowie instytutów, a świeccy członkowie i współpracownicy Zjednoczenia – głównie przedmiotem tegoż apostołstwa. Sytuacja taka trwała co najmniej do połowy 80.lat XX w..

Cele Zjednoczenia w zasadzie nie zmieniły się ani za życia Założyciela ani w późniejszym okresie, także po posoborowej odnowie. Są zbieżne z celami Kościoła powszechnego, na służbę którego zostało ono założone. Jak to wyrażono we *Wprowadzeniu*, czyli podstawowym dokumencie Zjednoczenia nadal do jego celów należy⁹⁷:

- 1) ożywianie wiary i miłości wśród katolików,
- 2) budzenie w nich głębokiego przeświadczenia o ich osobistym powołaniu do apostołstwa oraz
- 3) przynaglanie ich do realizacji tego powołania,
- 4) przyczynianie się do jedności wśród katolików i zachęcanie ich do zespalania podejmowanej przez siebie działalności apostołskiej w Kościele, aby posłannictwo stało się tym bardziej skuteczne;

Członkowie Zjednoczenia

- 5) popierają jedność i solidarność wśród wszystkich chrześcijan,
- 6) poświęcają się głoszeniu zbawczego orędzia tym, którzy go jeszcze nie znają, i
- 7) dokładają starań, by wśród wszystkich chrześcijan utrzymywało się żywe zainteresowanie misjami.
- 8) Apostołstwo ich obejmuje ponadto działalność charytatywną i społeczną, realizowaną poprzez niesienie pomocy potrzebującym i dopomaganie wszystkim, aby mogli żyć zgodnie z wymaganiami ludzkiej godności, w sprawiedliwości i pokoju.
- 9) Zabiegają oni wreszcie nie tylko o konieczne dla tego celu środki, ale wypraszają również dla jego realizacji błogosławieństwo Boże przez modlitwę, ofiarę i dobre uczynki.

Szerszy jednak dostęp do pism Założyciela i dalsze ich studium zwróciły naszą uwagę **na inne elementy charyzmatu**, aż w ostatnich kilkunastu latach po wielu poszukiwaniach indywidualnych członków czy zespołów roboczych, wielu sympozjach naukowych, kongresach i innych spotkaniach z okazji jubileuszy tak Zjednoczenia jak i rocznic urodzin i śmierci Założyciela w latach 1985, 1995 i 2000 odkryliśmy, że **Bóg pobudził Pallottiego do założenia Zjednoczenia, nie tylko dla wyżej wspomnianych celów i zadań, lecz także – a może przede wszystkim – dlatego, że mimo najlepszych chęci, jak to kolejny już raz zauważył Wincenty Pallotti (tym razem latem 1836 roku) „dobro jakie czynimy w pojedynkę, jest ograniczone, niepewne i krótkotrwałe. Najszlachetniejsze zaś wysiłki jednostek nie mogą przynieść wielkiego owocu zarówno w porządku duchowym, jak i w porządku fizycznym, chyba, że są zespolone i skierowane do wspólnego celu”**⁹⁸. I także tym razem stwierdzenie to poprzedza opisem sytuacji, do której się

---

⁹⁷ Por. *WPROWADZENIE*, e.

⁹⁸ OOCC IV, 256-257; por. WP I, 87-98 [253-254].

odnosi oraz stwierdzeniem „**Rozum, bowiem i doświadczenie wykazują, że ...**” a dalej pisze „**Tak, więc po otrzymaniu od Władz kościelnych potrzebnego zatwierdzenia, wielu katolików, gorliwych o chwałę Boga i zbawienie duszy bliźniego, zjednoczyło się, i w ten sposób powstało Pobożne Zjednoczenie (Pia Società)**”⁹⁹. W tekście tym Pallotti mówiąc o wielu katolikach, gorliwych o chwałę Bożą, podkreśla, że chodzi o wiernych różnych stanów, a nie tylko duchownych czy zakonników. Niemal identyczne stwierdzenie znajdziemy w dwóch innych dokumentach z zimy na przełomie lat 1838/1839 oraz z roku 1848 (por. Załączniki, Tabela 4).

O konieczności podtrzymywania ścisłych wzajemnych relacji miłości i komunii oraz gorliwej współpracy Pallotti pisał też wielokrotnie do członków ZAK. W roku 1839 pisze m.in.: „*Pobożne Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego ... założone jest celem udzielania powszechnie skutecznych bodźców każdej grupie osób, aby energicznie, na wszelki możliwy dla nich sposób, starały się o pomnożenie środków duchowych i doczesnych, koniecznych oraz pożytecznych do ożywiania wśród katolików ... Powinno się ono składać z trzech części, tak jednak ze sobą złączonych, aby we wszystkich panował jeden duch. Duchem tym jest duch miłości, która staje się wszystkim dla wszystkich ludzi każdego stanowiska, stanu, zawodu i położenia społecznego.*”¹⁰⁰ W innym piśmie z tego roku czytamy: „*Aby ułatwić osiągnięcie tego celu, Pobożne Zjednoczenie powinno składać się z dwu części tak jednak ze sobą zespolonych, aby w obu panował w całej pełni i blasku duch miłości, który jednoczy serca wszystkich i staje się wszystkim dla wszystkich ludzi z każdego stanu, stopnia, zawodu i warstwy społecznej. Ustawy Zjednoczenia powinny być takie, aby jedna jego część utrzymywała drugą w stałej aktywności, by w żadnej z nich nie osłabła gorliwość oraz ustawiczna praca*”¹⁰¹.

→ Wynika z tego, że choć tworzenie **Zjednoczenia** jako widzialnej struktury i troska o jego wewnętrzną **spójność i współpracę** członków między sobą, nie jest celem samym w sobie, jest jednak bardzo ważnym **ŚRODKIEM**, a więc i **ZADANIEM** wewnętrznym do osiągnięcia *wyższych celów* i zrealizowania *zadań* postawionych przed Zjednoczeniem przez Boga, **jest** też niejako **bezpośrednią przyczyną powstania nowej instytucji w Kościele rzymskim** w pierwszej połowie XIX w.

Zjednoczenie oraz **współpraca wszystkich członków - od początku**¹⁰² zostały także przez Pallottiego rozpoznane jako ważna, ściśle z duchowością i charyzmatem pallotyńskim związana **METODA DZIAŁANIA** [por. „*Per agevolare lo scopo della pia Società fa di bisogno ...*”]¹⁰³. Przypomina on w ten sposób, że nasza duchowość „*czierpie całą swą moc z jedności i miłości, która jest więzią doskonałej jedności*”, jak zauważa XVI Zebranie Generalne SAC w dokumencie końcowym¹⁰⁴. **Współpraca od początku** oznacza, że „*wszelkie idee i decyzje są dziełem komunii, którą w naszym przypadku tworzą reprezentacje wszystkich autentycznych części pallotyńskiego charyzmatu*” jak pisze S. Freeman, przełożony Generalny SAC, w roku 1996 do wszystkich członków Stowarzyszenia w dokumencie zatytułowanym „*W dynamice wierności*”¹⁰⁵. Zgodne jest to z oryginalnym odkryciem Pallottiego, który zauważa, że „**Dar współpracy dla zbawienia dusz pomiędzy wszystkimi darami jest najbardziej boski, ponieważ ten, kto z nich korzysta, udoskonala w sobie obraz Trójcy**

---

⁹⁹ OCCC IV, 256-257; por. WP I, 87-98 [253-254].

¹⁰⁰ OCCC III, 155-157; por. WP I, 189 [562-563].

¹⁰¹ OCCC III, 170 „*Per agevolare lo scopo della pia Società ...*”; por. WP I, 191 [573].

¹⁰² Por. OCCC IV, 1-2. 4; WP I, 36. 238; por. Freeman S. SAC, *W dynamice wierności*, SAC, Rzym 1996, p. 28.

¹⁰³ OCCC III, 170 „*Per agevolare lo scopo della pia Società ...*”; por. WP I, 191 [573].

¹⁰⁴ Stowarzyszenie Apostolstwa Katolickiego, *Na wspólnej drodze wspólna służba*, Dokument końcowy XVI Zebrania Generalnego SAK, Rzym 1990, s. p. 33.

¹⁰⁵ Freeman S. SAC, *W dynamice wierności*, p. 28; por. p. 33.

Świętej i staje się ... podobny do Jezusa Chrystusa oraz bardziej zdolny do uczestnictwa w chwale Bożej

106

→ Charakterystycznym świadectwem takiej współpracy wszystkich członków od początku, jest **tekst pierwszej petycji Pallottiego o zatwierdzenie pobożnego Zjednoczenia**. Wincenty rozpoczyna go słowami: „*Kilku Rzymian – kapłanów oraz pobożnych katolików świeckich (najpokorniejszych **Petentów** Waszej Najdostojniejszej Eminencji) – biorąc pod uwagę Boże przykazanie miłowania bliźniego jak siebie samego (por. Mt 19,9) i stwierdzając, że nikt nie kocha samego siebie, jeśli nie dba o wieczne zbawienie swojej własnej duszy (por. Mt 16,26), doszło do przekonania, że nie będą zachowywać tegoż przykazania Bożego, jeśli w sposób dla nich dostępny nie będą się starać także o wieczne zbawienie swoich bliźnich*”¹⁰⁷. Dalej w tym dokumencie Pallotti wielokrotnie pisze: „*Ciż sami **petenci** ... stwierdzili. ... **Petenci** uświadomili sobie ... Wobec powyższego **petenci** postanowili połączyć się węzłem współzawodniczącej miłości chrześcijańskiej, aby starać się ... Wymienieni **Petenci** spodziewają się, ... w związku z powyższym proszą ... o pasterskie błogosławieństwo dla tego Dzieła.*”¹⁰⁸. Myśli te Pallotti powtórzył w kilku innych dokumentach.¹⁰⁹

„**Zostaliśmy wezwani do jedności**” głosi I rozdział dokumentu „*Spuścizna i wizja Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego*” przygotowanego przez Zjednoczenie na dwusetną rocznicę urodzin św. Wincentego Pallottiego, którą obchodziliśmy w kwietniu 1995 roku, powołując się na kilkakrotnie już cytowany dziś tekst Pallottiego¹¹⁰. Autorzy tego dokumentu, kontynuując myśl Założyciela, wzywają wszystkich członków Zjednoczenia – niezależnie od tego, jaki stan życia w Kościele reprezentują, lub jaką profesją się zajmują – do jedności w działaniu. „**W tym właśnie wyraża się oryginalność Dzieła Pallotyńskiego** – piszą dalej –, że kapłani, bracia, siostry i wierni świeccy gromadzą się jako partnerzy w jednym zjednoczeniu, aby wspólnie pracować na rzecz wypełnienia apostołskiej misji Kościoła w świecie. W ten sposób, duchowość św. Wincentego Pallottiego, znajdująca wyraz w popieraniu zjednoczenia chrześcijan we wspólnym zadaniu lub w ich przynależności do stowarzyszeń już istniejących w Kościele, przyczyniła się do ubogacenia Kościoła jako komunii z Bogiem i z wiernymi”¹¹¹.

W tym momencie nawiązujemy do posoborowej eklezjologii¹¹² i widzimy, że także w tym punkcie Pallotti był prekursorem, prorokiem w Kościele, głosząc powszechne powołanie do apostołstwa realizowanego **we współpracy od podstaw** katolików różnych stanów w Kościele, różnych grup społecznych i zawodów; głosił współpracę i wspólnotę, zwaną w Kościele KOMUNIA. CHARYZMAT PALLOTYŃSKI jest, więc CHARYZMATEM nie tylko APOSTOLSKIM, ale i CHARYZMATEM KOMUNII, bardziej nawet niż CHARYZMATEM APOSTOLSTWA ŚWIECKICH, ponieważ PALLOTTI w zasadzie nie podkreślał świeckości, PODKREŚLAŁ RACZEJ KOMUNIE wszystkich wiernych i powszechne powołanie do apostołstwa, co wyrażał wspomnianymi już określeniami *ognuno* (każdy), *ogni cattolico vero* etc.

¹⁰⁶ OCCC XI, 257; por. WP III, 526-528.

¹⁰⁷ OCCC IV, s. 1-3; por. WP I, 36.

¹⁰⁸ Tamże.

¹⁰⁹ Por. OCCC III, 151-154; IV, 4-7; por. WP I, 39-41. 54-55.

¹¹⁰ Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego, *Spuścizna i wizja Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego. Dwusetna rocznica urodzin św. Wincentego Pallottiego (1795-1995)*, Rzym 1993, s. 12.

¹¹¹ Tamże, p. 23, s. 28.

¹¹² ChL, n. 55.

Te odkrycia i doświadczenia przyczyniły się w latach 80. XX wieku do zainicjowania struktur wzajemnej współpracy i koordynacji wewnątrz Zjednoczenia, jako jednego z zadań wypływających z charyzmatu. Na różnych szczeblach powstały więc Centra Koordynacyjne i za przykładem Pallottiego wspólnie zaczęto opracowywać aktualny Statut Generalny Zjednoczenia, a w końcu poproszono Papieską Radę ds. Świeckich [Pontificio Consiglio per Laici; PCL] o erygowanie Zjednoczenia jako międzynarodowego stowarzyszenia wiernych na prawie papieskim oraz zatwierdzenie jego Statutu Generalnego. Papieska Rada ds. Świeckich [PCL] dokonała tego dnia 28 października 2003 roku.

D. Po zatwierdzeniu ZAK jako publicznego międzynarodowego stowarzyszenia wiernych w Kościele

Aktualny Statut Generalny, w rozdziale zatytułowanym MISJA, wykazuje niezmienione od czasów założycielskich CELE Zjednoczenia. Jest nim przede wszystkim – szerzenie miłości, by jak najszybciej nastąpiła jedna Owczarnia pod jednym Pasterzem, czyli prowadzenia wszystkich ludzi do jedności z Bogiem¹¹³. Wśród celów pośrednich, a więc i konkretnych ZADAŃ do spełnienia tego głównego celu Statut wymienia: ożywianie wiary, budzenie świadomości powołania do apostołstwa i rozpalanie miłości wśród wszystkich członków Ludu Bożego. Stąd też i rozwijanie i popieranie – w komunii z kompetentnymi pasterzami – współpracy między wszystkimi wierzącymi, w duchu otwartości na nowe formy ewangelizacji.¹¹⁴

Statut wskazuje więc na trzy główne grupy zadań, które odnajdziemy zapisane w różnych punktach tegoż Statutu. Ks. Hubert Socha SAC, autor dokumentu opublikowanego przez Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego (Vereinigung des Katholischen Apostolates) pod tytułem „*Das Charisma des Hl. Vinzenz Pallotti. Ursprung, Entfaltung, Identität*” (tzn. „*Charyzmat św. Wincentego Pallottiego. Pochodzenie [Źródło/ Początek], rozwój, tożsamość*”) w roku 2004 zbiera je w trzy główne grupy. Tak więc, w celu prowadzenia wszystkich ludzi do jedności z Bogiem Zjednoczeniu Apostolstwa Katolickiego jest zlecone:

- *uświadamianie wszystkim ochrzczonym ich apostołskiej odpowiedzialności i pomaganie im, w aktywnym przyjęciu tego zadania (Art. 1, 12—13 StGen);*
- *wspieranie współpracy między wszystkimi siłami apostołskimi (Art. 1, 6—7, 12—13, 19, 21—22, 44 StGen);*
- *angażowanie się w przewyższanie podziału między chrześcijanami (Art. 1, 13 StGen).¹¹⁵*

Tenże ks. Hubert Socha w oficjalnym dokumencie p.t. *Streszczenie Statutu Generalnego Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego w rozdziale Misja Zjednoczenia (Art. 12—13 StGen)*¹¹⁶ tłumaczy znaczenie nazwy Zjednoczenia, podobnie jak to wielokrotnie czynił św. Założyciel. W punkcie 2. czytamy na ten temat: „*Dołączone do nazwy Zjednoczenia określenie szczegółowe ‘Apostolstwa Katolickiego’ powinno wyrażać, że Zjednoczenie ‘czci, szanuje, kocha i żywo oczekuje, że przez wszystkich będzie wspierane’¹¹⁷ ‘apostołstwo*

---

¹¹³ Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego, *Statut Generalny ad experimentum*, Roma 2003 [Ząbki-Poznań 2003], 13.

¹¹⁴ Por. StGen, 12; por. OCCC IV, 1-2. 334. 345. 168; WPROWADZENIE b-d; AA 1-2. 23. 27.

¹¹⁵ Punkty te podaję we własnym tłumaczeniu z niemieckiego oryginału; por. Vereinigung des Katholischen Apostolates, *Das Charisma des Hl. Vinzenz Pallotti. Ursprung, Entfaltung, Identität*, Roma 2004, s. 47; por. Socha, H. SAC, *Streszczenie Statutu Generalnego Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego*, tłum. Ks. Z. Falczyński SAC, w: *Annuntianda*, biuletyn Prowincji Zwiastowania Pańskiego SAC, rok XII, nr 126, lipiec-sierpień 2004, Prowincja Zwiastowania Pańskiego SAK: Poznań 2004, s. 8-9.

¹¹⁶ Socha, H. SAC, *Streszczenie Statutu Generalnego Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego*, tamże, s. 8-9.

¹¹⁷ OCCC III, 177n; por. I, 4n; III, 4n. 135. 143. 182-186; IV, 168. 301. 389. 393; V, 235-236; VII, 5n.

katolickie', które Chrystus powierzył Kościołowi. Bowiem apostolstwo, któremu służy Zjednoczenie, jest wspólne dla wszystkich katolików i może być wykonywane przez każdego¹¹⁸. Ponieważ jednak pojęcie 'apostolstwo katolickie' może być dzisiaj zbyt wąsko, błędnie rozumiane w sensie wyznaniowym, dlatego statut zastępuje je określeniem 'powszechne apostolstwo Kościoła' (Art. 22, 27, 44e, 66 StGen)¹¹⁹. Socha pisze dalej w punkcie 3. „Pallotti pragnął wspierać całościowe apostolstwo Kościoła, także to, które pełnią pastarze. Dlatego Zjednoczenie musiało zostać ustanowione jako publiczne stowarzyszenie (Art. 8; por. kan. 116, 313 StGen).

Następnie autor, odwołując się do artykułów Statutu Generalnego, przypomina też nowszą świadomość charyzmatycznej misji Zjednoczenia pisząc w punkcie 4.: „Charakterystyczną cechą Zjednoczenia jest to, że stara się ono postępować według zasady 'współpraca od początku'. Chodzi tutaj o współpracę w sześciokrotnym znaczeniu:

- a. o współpracę z Bożym działaniem zbawczym¹²⁰,
- b. o współpracę między członkami Zjednoczenia (Art. 54b, 6, 7, 20d, 9, 18, 36c, 43, 44a, 49a)¹²¹,
- c. o współpracę z wszystkimi innymi podmiotami kościelnego apostolstwa (Art. 12, 13a, 19, 22, 23b, 44)¹²²,
- d. o współpracę z wszystkimi chrześcijanami (Art. 12, 13b, 74),
- e. o współpracę z wszystkimi ludźmi dobrej woli (Art. 13c, 21b, 22, 75, 76) i
- f. o współpracę z adresatami apostolstwa (Art. 22)¹²³.

Dalej w punkcie 5. czytamy: „Zjednoczeniu, podobnie jak już Pallottiemu, nie chodzi w pierwszej kolejności o to, aby zakładać nowe instytucje lub dzieła, lecz o to, aby wspierać już istniejące i zachęcać do wspólnego działania, i to nie metodą autorytarną, lecz zachęcając przykładem bezinteresownej służby (Art. 36e, 41, 43, 44d)¹²⁴.

W końcu z punktu 6. dokumentu dowiadujemy się, że ze względu na wyżej opisaną misję Zjednoczenia „Statut nie zobowiązuje się do konkretnych zadań, lecz pozwala określać działania i przedsięwzięcia członków według każdorazowych potrzeb ludzi (Art. 13, 44b, 54).”

Przytoczyłam ten rozdział dokumentu¹²⁵ w całości, ponieważ jest najnowszą, najbardziej aktualną i najkrótszą znaną mi syntezą dotyczącą związku celów i zadań Zjednoczenia z charyzmatem św. Wincentego Pallottiego i charyzmatu instytucji przez niego założonego, jakim jest dzisiaj to publiczne stowarzyszenie wiernych – na prawie papieskim.

¹¹⁸ OCCC III, 139-143; IV, 1-3.

¹¹⁹ Już Pallotti używał obydwu określeń jako równoznacznych: „Apostolato Cattolico cioè universale” (OCCC III, 5. 145; VII, 6); por. także Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego, *Spuścizna i wizja Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego* z 21.04.1993: ASAC XVI (1993'1995= nr 28; S. Freeman, *W dynamice wierności*, Rzym 1996, p. 17. 32.

¹²⁰ OCCC IV, 124 nn. 389. 477; V, 122.

¹²¹ OCCC I, 2-4; IV, 32; por. WP I, 159. 238 [2-6]; por. *Spuścizna i wizja*, nr 26.

¹²² OCCC I, 4-5n. 50n; IV, 123. 318n. 389-390. 414; V, 143n; por. WP I, s. 238-239 [7-9]; por. *Spuścizna i wizja*, nr 21. 23.

¹²³ OCCC III, 151-154; IV, 131n. 172n. 308-311.

¹²⁴ *WPROWADZENIE*, w: *Prawo Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego*, Pallottinum 1982, 1 b-c, e-f; Freeman, *W dynamice wierności*, p. 34.

¹²⁵ Socha, H. SAC, *Streszczenie Statutu Generalnego Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego*, tamże, s. 8-9.

ZAKOŃCZENIE

Rozpatrując związek CHARYZMATU św. Wincentego Pallottiego z jego osobistym **CELEM I ZADANIAMI** oraz **CELEM** i **ZADANIAMI** założonego przez niego Dzieła korzystaliśmy z różnych metod pracy: lingwistycznej, prawno-kanonicznej, teologicznej i teologiczno-historycznej. Z wszystkich tych rozważań wynika, przypomnę, iż **CELE**, choć szczytne pozostają czymś ulotnym, jeżeli nie zostaną realizowane w jakiś **konkretny sposób, charakterystyczny dla danej wspólnoty, stowarzyszenia** i to najczęściej tworzy **specyficzny charakter** (*proprium*), **tożsamość** danego instytutu, które m.in. stanowią elementy konstytutywne danego charyzmatu.

Kościół współczesny zna wiele wspólnot, stowarzyszeń, instytutów mających na celu apostołstwo, podobne do apostołstwa Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego. I w czasach Pallottiego były stowarzyszenia i instytucje realizujące takie apostołstwo, byli i współcześni mu założyciele nowych wspólnot apostołskich¹²⁶. Św. Wincenty Pallotti był bardzo świadomy związku **sposobów działania stowarzyszenia** [*le modalità di azione*] z jego **CELEM** i **ZADANIAMI**, i dlatego uwidocznili je w nazwie Dzieła – ZJEDNOCZENIE APOSTOLSTWA KATOLICKIEGO, a w wielu swych pismach określał konkretne metody działania, które w sposób szczególny **z celami** jego Dzieła były (i nadal są) związane. Ma ono „na celu pomnażanie środków duchowych i doczesnych, koniecznych i stosownych do ożywiania wiary oraz rozpalania miłości wśród katolików, jak również do rozkrzewiania ich we wszystkich częściach świata, aby rychlej na całym świecie nastąpiła jedna Owczarnia pod przewodnictwem jednego tylko Pasterza Najwyższego”¹²⁷. A jak wykazują nasze rozważania, cele te mają być realizowane wspólnie, we współpracy przedstawicieli wszystkich stanów i powołań¹²⁸. I właśnie ten **sposób realizacji apostołstwa – w zjednoczeniu i współpracy** – jest tym, co wyróżniało Pallottiego i jego dzieło. „Wincenty Pallotti rozwijał taką formę współpracy ze swymi świeckimi przyjaciółmi, która uwzględniała w pełni ich własne zaangażowanie się w Kościele i świecie”¹²⁹. A wszystko to dla celów ostatecznych: *na nieskończoną chwałę Bożą* (AIDG), *dla zniszczenia grzechu* (ADP) i *dla zbawienia dusz* (ASA).

Kończąc, pragnę jeszcze raz przypomnieć, że zasadnicze cele i zadania Zjednoczenia nie zmieniły się od czasów założenia, nadal są aktualne i nadal i coraz gorliwiej mamy je realizować. Pragnę jednocześnie wyakcentować **bliższe cele i zadania Zjednoczenia**; dotyczą one właśnie sposobów działania, bardzo ściśle związanych z natchnieniem założycielskim i inicjatywą powstania Dzieła. **Cele** te jednak jak dotąd nie zostały wprowadzone w życie. Przypominają nam je sławetne już słowa „*Rozum bowiem i doświadczenie wskazują ...*” i dotyczą realizacji **komunii, współpracy i koordynacji** nie tylko *ad extra* Zjednoczenia ale najpierw *ad intra*, czyli nadawania oblicza Statutowi Generalnemu ZAK¹³⁰. Bez zrealizowania tego zadania, nie wypełnimy misji, dla której zostaliśmy powołani „*alla pia società*”, czyli do *pobożnego stowarzyszenia* wiernych.

---

¹²⁶ Freeman S. SAC, *W dynamice wierności*, SAC, Rzym 1996, nr 15, 16.

¹²⁷ OOCC IV, 8; por. WP I, 56.

¹²⁸ Por. OOCC III, 143, IV, 4-7. 142-166; por. WP I 54-55. 61. 87-88.

¹²⁹ Freeman S. SAC, *W dynamice wierności*, p 27; por. OOCC X, 86-87. 264-265.

¹³⁰ Socha, H. SAC, *Statut Generalny Zjednoczenia jako wyzwanie dla pallotynów*, tłum. Ks. Z. Falczyński SAC, w: *Annuntianda, biuletyn Prowincji Zwiastowania Pańskiego SAC*, rok XIII, nr 133, marzec 2005, Prowincja Zwiastowania Pańskiego SAK: Poznań 2005, s. 15-16.

→ ZAŁĄCZNIKI:

TABELA 1: *Porównanie zawartości tomów OCCC*

Tabela 1: Spis poszczególnych tomów *Opere Complete* w oryginale włoskim z sumami stron tekstu (bez spisów treści, indeksów i wstępów), sumami stron w grupach i ich procentową reprezentacją w stosunku do całości. Uwaga! Wszystkie liczby w poniższej tabelce, jak i w następnych odnoszą się do stron tomów OCCC; Z tych wszystkich tekstów z OCCC tylko cząstka została wybrana i przetłumaczona na język polski, i wydana w Wyborze Pism¹³¹:

nr tomu	Materie poszczególnych tomów OCCC		liczba stron tekstu	Podsumy 3 grup	
	wg oryginału włoskiego	--> spis w tłumaczeniu na język polski (tłumaczenie własne; A.P.)		Lb stron i %	TOM
OOCC I	SAC: Pia Societa dell'Ap.Catt. 1839	ZAK: Pobożne Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego 1839	391	3310 39%	OOCC I
OOCC II	Regole dei SS. Ritiri, Colleggi, Seminari e Monasteri 1839	Reguły dla św. Ustroni, Kolegiów, Seminariów i Klasztorów 1839	566		OOCC II
OOCC III	Appendice alla Regola 1835-1848	Aneks do Reguł (1835-1848)	461		OOCC III
OOCC IV	(44) Manoscritti Giuridici 1835-1849; (9+) Appelli e Statuti 1835-1838; (6) Frammenti	(44) Rękopisy Prawne 1835-1849; (9+) Apele i Statuty 1835-1838; (6) Fragmenty	482		OOCC IV
OOCC V	Scritti Apostolici Minori - in due parti: (1) 1835-1850; (2) 1815-1850	Mniejsze Pisma Apostolskie (w 2 częściach): (1) 1835-1850; (2) 1815-1850	789		OOCC V
OOCC VI	Le PROCURE (in 2 parti); 1832-1849	PROKURY (w 2 częściach); pisma z lat (1832) 1835-1849	621	OOCC VI	
OOCC VII	Regola della Congregazione dei Preti e fratelli coadiutori dell'Ap. Catt. (Copia Lambruschini) 1846	Reguła Kongregacji Księży i braci współpracowników Ap. Kat. (Kopia Lambruschiniego) 1846	414	1334 16%	OOCC VII
OOCC VIII	Manuali della Regola 1846, 1847, 1849	Podręcznik Reguł 1846, 1847, 1849	488		OOCC VIII
OOCC IX	Cerimoniali 1846, 1846-1849, 1849	Ceremoniały 1846, 1846-1849, 1849	432		OOCC IX
Podsuma	Podsuma OOCC I-IX	Podsuma OOCC I—IX	4644	55%	Podsuma
OOCC X	I Lumi (1816-1850)	Oświecenia (1816-1850)	795	3829 45%	OOCC X
OOCC XI	Scritti Spirituali (in 2 parti; 1815-1849)	Pisma Duchowe (w 2 częściach) 1815-1849	920		OOCC XI
OOCC XII	Materie Predicabili (1816-1848)	Zagadnienia homiletyczne (1816-1848)	542		OOCC XII
OOCC XIII	Scritti Varie (in 3 parti; 1814-1849)	Pisma różne (w 3 częściach) 1814-1849	1572		OOCC XIII
SUMA stron tekstów w OOCC X, – XIII :			3829	45%	
SUMA stron wszystkich tekstów w OOCC I, – XIII :			8473	100%	

Tabela została podzielona na dwie zasadnicze części:

- (1) **OOCC I-IX** Pisma Pallottiego o charakterze prawniczym, pochodzące (z małymi wyjątkami) z lat **1835-1850**, oraz
- (2) **OOCC X-XIII** Pisma Pallottiego z lat **1815-1850**, o charakterze ascetycznym. W ich świetle widzimy św. Wincentego jako ascetę, a pozwalają nam one lepiej zrozumieć jego zaangażowanie w pracy duszpasterskiej i apostolskiej, szczególnie, jego troskę o realizację Dzieła Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego, którego świadectwem są jego pisma o charakterze prawniczym¹³².

Pierwsza grupa ukazana jest w dwóch podgrupach:

- (1a) **OOCC I-VI**: Pisma pochodzące (z wyjątkiem kilku pism wcześniejszych) z lat **1835-1850**, które odnoszą się do głównego Dzieła Pallottiego, mianowicie **Pisma poświęcone Pobożnemu Zjednoczeniu /Stowarzyszeniu Apostolstwa Katolickiego**, oraz
- (1b) **OOCC VII-IX**: to Pisma z lat **1846-1849**, **poświęcone centralnej części tegoż Zjednoczenia**, tj. Kongregacji Księży i Braci Pomocników Pobożnego Stowarzyszeniu Apostolstwa Katolickiego (czyli księży i Braci ZAK), dzisiejszego Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego¹³³.

¹³¹ W. Pallotti, *Wybór Pism*, t. I-III, Poznań-Warszawa 1978-1987 oraz tenże. *Wybór Pism*, t. IV, Ząbki 2001.

¹³² Por. Ks. Tomasz Bielski SAC, *Wstęp*, w: W. Pallotti, *Wybór Pism*, t. I, Poznań-Warszawa 1978, s. 14.

¹³³ Por. tamże, w: W. Pallotti, *Wybór Pism*, t. I, Poznań-Warszawa 1978, s. 18-19.

TABELA 2-3: Porównanie występowania słów kluczowych¹³⁴:

Tabela 2a – Występowanie synonimów o wartości leksykalnej: ZJEDNOCZENIE, ZESPOLENIE, ZWIĄZEK, ZRZESZENIE, POŁĄCZENIE, JEDNOŚĆ itp. oraz leksemu APOSTOLSTWO KATOLICKIE

leksem TOM	UNIONE		PIA UNIONE		UNIONE dell		PIA UNIONE dell'Apost. Catt.		APOSTOLATO CATTOLICO	
	lb stron	Podsumy i %	lb stron	Podsumy i %	lb stron	Podsumy i %	lb stron	Podsumy i %	lb stron	Podsumy i %
OOCC I	28	265 43%	4	101 92%	0	8 100%	0	6 100%	45	401 89%
OOCC II	30		0		0		0		16	
OOCC III	59		37		2		2		68	
OOCC IV	49		28		0		0		151	
OOCC V	66		24		5		4		108	
OOCC VI	33		8		1		0		13	
OOCC VII	23	63 10%	2	2 2%	0	0 0%	0	0 0%	15	34 8%
OOCC VIII	32		0		0		0		14	
OOCC IX	8		0		0		0		5	
Podsuma OOCC I-IX	328	54%	103	94%	8	100%	6	100%	435	96%
OOCC X	37	282 46%	1	7 6%	0	0 0%	0	0 0%	6	16 4%
OOCC XI	69		4		0		0		4	
OOCC XII	31		1		0		0		0	
OOCC XIII	145		1		0		0		6	
SUMA stron tekstów w OOCC	610	100%	110	100%	8	100%	6	100%	451	100%

Tabela 2b – Występowanie synonimów o wartości leksykalnej: STOWARZYSZENIE, ZRZESZENIE, ZWIĄZEK, SPÓŁKA, TOWARZYSTWO a także SPOŁECZEŃSTWO, SPOŁECZNOŚĆ

leksem TOM	SOCIETA'		PIA SOCIETA'		SOCIETA' dell		PIA SOCIETA' dell'Apostolato Cattolico		ASSOCIAZIONE	
	lb stron	Podsumy i %	lb stron	Podsumy i %	lb stron	Podsumy i %	lb stron	Podsumy i %	lb stron	Podsumy i %
OOCC I	139	829 87%	134	747 88%	35	135 91%	29	111 93%	1	60 100%
OOCC II	121		113		3		4		0	
OOCC III	111		101		27		22		3	
OOCC IV	186		145		27		14		37	
OOCC V	198		184		33		33		19	
OOCC VI	74		70		10		9		0	
OOCC VII	70	101 11%	61	86 10%	5	6 4%	4	5 4%	0	0 0%
OOCC VIII	22		16		1		1		0	
OOCC IX	9		9		0		0		0	
Podsuma OOCC I-IX	930	97%	833	98%	141	95%	116	97%	60	100%
OOCC X	8	28 3%	5	14 2%	1	7 5%	1	4 3%	0	0 0%
OOCC XI	6		3		3		2		0	
OOCC XII	4		0		0		0		0	
OOCC XIII	10		6		3		1		0	
SUMA stron tekstów w OOCC	958	100%	847	100%	148	100%	120	100%	60	100%

¹³⁴ W tabelach tych porównujemy przede wszystkim liczbowe i procentowe występowanie danego leksemu z podziałem na trzy grupy tomów OOCC (chodzi głównie o procentową ich reprezentację w stosunku do całkowitej sumy wystąpień danego leksemu); w tabelach 2a-2d, w sposób szczególnie związanych z leksemami zawartymi w nazwie Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego i ukrytych w niej celach i zadaniach tegoż Zjednoczenia, podajemy też sumy stron w poszczególnych tomach. Podane liczby dotyczą sum oryginalnych stron tekstów z OOCC, na których te leksemy występują, *jednakże* w żadnej z tabel *nie podajemy sum wszystkich wystąpień danego leksemu*, tylko *liczbę stron*, na których on występuje; w rzeczywistości niektóre z nich występują kilkakrotnie na jednej stronie.

Tabela 2c – Występowanie leksemów KONGREGACJA/ ZGROMADZENIE oraz APOSTOLSTWO KATOLICKIE

leksem	CONGREGAZIONE		CONGREGAZIONE dei preti		CONGREGAZIONE dei preti e fratelli		dell'AP-OSTOLATO CATTOLICO		APOSTOLATO CATTOLICO	
	lb stron	Podsumy i %	lb stron	Podsumy i %	lb stron	Podsumy i %	lb stron	Podsumy i %	lb stron	Podsumy i %
OOCC I	5		1		0		34		45	
OOCC II	132		10		2		9		16	
OOCC III	95	427	11	23	5	7	48	174	68	401
OOCC IV	29	53%	0	59%	0	50%	2	84%	151	89%
OOCC V	146		1		0		70		108	
OOCC VI	20		0		0		11		13	
OOCC VII	138	313	10	16	4	7	10	23	15	34
OOCC VIII	158	39%	3	41%	1	50%	10	11%	14	8%
OOCC IX	17		3		2		3		5	
Podsuma OOCC I-IX	740	92%	39	100%	14	100%	197	95%	435	96%
OOCC X	4		0		0		3		6	
OOCC XI	31	62	0	0	0	0	3	10	4	16
OOCC XII	0	8%	0	0%	0	0%	0	5%	0	4%
OOCC XIII	27		0		0		4		6	
SUMA stron tekstów w OOCC	802	100%	39	100%	14	100%	207	100%	451	100%

Tabela 2d: Występowanie synonimów o wartości leksykalnej: WSPÓŁPRACA oraz leksemu APOSTOLSTWO / MISJA / SZERZENIE WIARY

leksemy	Synonimy:						APOSTOLATO			
	COOPERARE		CONCORRERE		COOPERAZIONE		lb stron	Podsumy i %		
TOM	lb stron	Podsumy i %	lb stron	Podsumy i %	lb stron	Podsumy i %				
OOCC I	22		19		25		50			
OOCC II	18		3		9		17			
OOCC III	13	115	4	108	4	58	88	493		
OOCC IV	32	71%	39	92%	13	81%	198	89%		
OOCC V	21		28		7		125			
OOCC VI	9		15		0		15			
OOCC VII	14	24	2	2	7	10	16	39		
OOCC VIII	6	15%	0	2%	3	14%	14	7%		
OOCC IX	4		0		0		9			
Podsuma OOCC I-IX	139	86%	110	93%	68	94%	532	96%		
OOCC X	2		0		0		8			
OOCC XI	14	23	6	8	1	4	5	25		
OOCC XII	3	14%	0	7%	2	6%	5	4%		
OOCC XIII	4		2		1		7			
SUMA stron tekstów w OOCC	162	100%	118	100%	72	100%	557	100%		
STATYSTYKA – SUMY CAŁKOWITE dla wartości leksykalnej WSPÓŁPRACA:							OOCC I – XIII			
OOCC I-VI	295	80%	ooCC VII-IX	37	10%	ooCC X-XIII	35	10%	367	100%

Analizując powyższą tabelkę należy zwrócić uwagę na to, iż leksemy **cooperare**, **collaborare** i **concorrere** lub w rzeczownikowej formie **cooperazione**, **collaborazione** czy **concorso** używane są często zamiennie dla oznaczenia jednego pojęcia, a mianowicie pojęcia **współpraca / współdziałanie**, por.:

COOPERARE (czas.) **współdziałać, współpracować**, kooperować
COLLABORARE (czas.) **współdziałać, współpracować**, kolaborować (prawie nie występuje)
CONCORRERE (czas.) **współdziałać, współzawodniczyć, zbierać się, zebrać się, zbiegać się, zbiec się**, konkurować, **przyczyniać się**, rywalizować,
 --> **tutti concorrono qui** = wszyscy są w tym zgodni

TABELA 3a-3c: Zestawienie różnych leksemów związanych z celami i zadaniami zawartymi w charyzmacie św. Wincentego Pallottiego i założonego przez niego Dzieła

TABELA 3a: leksemy - ogólnie - z podziałem liczbowym i procentowym na grupy i podgrupy tomów (w wierszach); oraz porównujące występowanie poszczególnych leksemów w podgrupach tomów (pw kolumnach)

STATYSTYKA WYSTĘPOWANIA PODSTAWOWYCH POLSKICH ZNACZEŃ WŁOSKICH LEKSEMÓW DOTYCZĄCYCH CELU I ZADAŃ ZAK			13186	7921	60%	1650	13%	9571	73%	3615	27%
OOCC I—XIII (lata 1816—1850)			100%	ZAK		Kongregacja Księży i Braci Pomocników		ZAK wraz z Kongregacją ... : 1835-1850		1816-1850 teksty duchowe itp.	
lb. Stron	LEKSEM	podst. polskie znaczenie	lb. Stron	lb. Stron	%	lb. Stron	%	lb. Stron	%	lb. Stron	%
557	APOSTOLATO	apostolstwo	557	493	88,5%	39	7,0%	532	95,5%	25	4,49%
451	APOSTOLATO CATTOLICO	apostolstwo katolickie	451	401	88,9%	34	7,5%	435	96,4%	16	3,54%
425	PROMUO(V)-	krzewienie	1108	848	77%	88	8%	936	84%	172	16%
683	PROPAG-										
433	MOLTIPLIC-	mnożenie	433	168	39%	27	6%	195	45%	238	55%
192	RAVVI-	ożywianie	212	153	72%	22	10%	175	83%	37	17%
20	RISVEGLIARE	ożywiać, pobudzić									
26	ACCENDE-	rozpalać	124	96	77%	9	7%	105	85%	19	15%
98	RIACC[E]-										
411	CONSERV-	utrzymywanie	411	215	52%	93	23%	308	75%	103	25%
383	ACCRES-	powiększać	429	203	47%	47	11%	250	58%	179	42%
46	AUMENT-										
23	COLLABOR-	współpracować	528	423	80%	47	9%	470	89%	58	11%
387	COOPER-										
118	CONCORRERE										
19	COLLABORATORI	współpracownicy	19	19	100%	0	0%	19	100%	0	0%
338	INSIEME	razem	408	178	44%	75	18%	253	62%	155	38%
70	IN COMUNE										
3170	TUTTI	wszyscy	3170	1322	42%	566	18%	1888	60%	1282	40%
16	RIUNIRSI	jednoczyć się	29	22	76%	1	3%	23	79%	6	21%
13	UNIRSI										
110	PIA UNIONE	Pobożne Zjednoczeni	110	101	92%	2	2%	103	94%	7	6%
847	PIA SOCIETA'	Pobożne Stowarzyszenie	847	747	88%	86	10%	833	98%	14	2%
39	CONGREGAZIONE dei preti	ZGROMADZENIE księży	39	23	59%	16	41%	39	100%	0	0%
120	MEMBRI	członkowie	120	97	81%	19	16%	116	97%	4	3%
579	MEZZI	środki	579	396	68%	74	13%	470	81%	109	19%
1568	CARITA'	miłość	1568	979	62%	191	12%	1170	75%	398	25%
1680	FEDE	wiara	1680	863	51%	152	9%	1015	60%	665	40%
299	RAGIONE	rozum	299	130	43%	54	18%	184	62%	115	38%
65	ESPERIENZA	doświadczenie	65	44	68%	8	12%	52	80%	13	20%

TABELA 3b Porównanie wyłącznie leksemów o współczesnym znaczeniu **POBOŻNE ZJEDNOCZENIE** [u Pallottiego: **PIA UNIONE/SOCIETA'**] z leksemami dotyczącymi wspólnoty centralnej ZAK, tj. **Wspólnoty Księży (i Braci)** [u Pallottiego: **KONGREGACJI KSIĘŻY (i BRACI)**]

110	PIA UNIONE	Pobożne Zjednoczeni / Stowarzyszenie [dziś ZAK]	957	848	87%	88	9%	936	98%	21	2%
847	PIA SOCIETA'										
39	CONGREGAZIONE dei preti	ZGROMADZENIE księży [dziś ZAK]	39	23	59%	16	41%	39	100%	0	0%

TABELA 4: „**ROZUM I DOŚWIADCZENIE**”; Argumentacja Pallottiego dla założenia ZAK
PORÓWNAWCZE ZESTAWIENIE MYŚLI WINCENTEGO PALLOTTIEGO ZAWIERAJĄCYCH SFORMUŁOWANIE „ROZUM I DOŚWIADCZENIE”,
 na podstawie tekstów źródłowych, wg publikacji: Wybór Pism i OCCC

„Rozum i doświadczenie wykazują, że zazwyczaj dobro, jakie czynimy w pojedynkę, jest ograniczone, niepewne i krótkotrwałe, i nawet najszlachetniejsze wysiłki jednostek nie mogą przynieść wielkiego owocu w dziedzinie moralnej i religijnej, o ile nie są zespolone i skierowane do wspólnego celu (.....)”
 (św. Wincenty Pallotti, **OCCC IV**, 122 [   ]; por. **WP t. I**, s. 47 [   ])

DATA	Nazwa DOKUMENTU	CYTATY dotyczące argumentu Pallottiego dla założenia ZAK	Wybór Pism tom, str. [paragraf]	OCCC tom str. [paragraf]
Maj 1835	WEZWANIE = ODEZWA / APEL do ludu Rzymu; „skierowane do każdego, kogo ożywia gorliwość o chwałę Boga oraz miłość i zrozumienie potrzeby zbawienia duszy bliźniego”	„ 5. Otóż tego rodzaju rozważania nasunęły pewnym osobom pobożnym myśl, aby się zjednoczyć i zaprosić jak największą ilość wiernych do połączenia się z nimi , zarówno celem wspólnej modlitwy do Ojca Niebieskiego o wystarczająco wielki zastęp robotników ewangelicznych w Jego winnicy, jak i do współpracy przy jego wychowywaniu i utrzymywaniu, przez swoje dobrowolne ofiary. Rozum bowiem i doświadczenie wykazują, że zazwyczaj dobro, jakie czynimy w pojedynkę, jest ograniczone, niepewne i krótkotrwałe , i że nawet najszlachetniejsze wysiłki jednostek nie mogą przynieść wielkiego owocu w dziedzinie moralnej i religijnej, o ile nie są zespolone i skierowane do wspólnego celu. Powzięto więc decyzję, aby po otrzymaniu od Władzy Kościelnej zatwierdzenia wielką ilość gorliwych katolików zjednoczyć i utworzyć z nich jedno Pobożne Zjednoczenie (<i>una pia società</i>). „ 6. Tak się więc przedstawia idea oraz cel Pobożnego Zjednoczenia (<i>pia associazione</i>)”	WP I, 46—47 [43] 5; por. WP I, 47 [44] 6	OCCC IV, 122—123 [5]; por. OCCC IV, 123 [6];
VII-VIII 1836	[STATUTY APOSTOLSTWA KATOLICKIEGO] § 1. Powstanie, natura i cel Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego <i>Pismo to pod koniec 1836 i na początku 1837 r. było przedstawione do oceny wszystkim proboszczom parafii rzymskich, trzynastu prokuratorom generalnym, generałom i przełożonym generalnym zakonów, jedenastu teologom oraz dziewięciu kardynałom – wszyscy opowiedzieli się o nim bardzo pozytywnie.</i>	„[253] 5. Otóż te właśnie rozważania podsunęły kilku osobom myśl zjednoczenia się i zaproszenia do współpracy z nimi możliwie jak największej ilości wiernych , aby w ten sposób własną pracą i dobrowolną ofiarą przychodzić z pomocą istniejącym już dziełom miłosierdzia i gorliwości oraz powiększyć liczbę pracowników Winnicy Pańskiej, których liczba jest wciąż za mała, a potrzeba wciąż wielka i powszechna. [254] 6. Rozum bowiem i doświadczenie wskazują, że zazwyczaj dobro, jakie czynimy w pojedynkę, jest ograniczone, niepewne i krótkotrwałe . Najszlachetniejsze zaś wysiłki jednostek nie mogą przynieść wielkiego owocu zarówno w porządku duchowym, jak i w porządku fizycznym, chyba że są zespolone i skierowane do wspólnego celu. Tak więc po otrzymaniu od Władz Kościelnych potrzebnego zatwierdzenia, wielu katolików, gorliwych o chwałę Boga i zbawienie duszy bliźniego, zjednoczyło się, i w ten sposób powstało Pobożne Zjednoczenie (<i>Pia Società</i>).”	WP I, 97 [253]5 –[254]6	OCCC IV, 256—257 [5—6]

DATA	Nazwa DOKUMENTU	CYTATY dotyczące argumentu Pallottiego dla założenia ZAK	Wybór Pism tom, str. [paragraf]	OOCC tom str. {paragraf}
XII 1838 – I 1839	OBRONA ZAK: „Brudnopis prośby przedstawionej Kardynałom Świętej Kongregacji Rozkrzewiania Wiary przez Księdza Wincentego Pallottiego i jego Zjednoczenie”; (ks. Melia) Cytat z części I. <u>Natura</u> i <u>cel</u> Pobożnego Zjednoczenia	„ Stąd też, zważywszy z jednej strony obecne potrzeby misji, a z drugiej strony patrząc na brak zgromadzeń zakonnych, zdolnych pomagać Kongregacji Rozkrzewiania Wiary, sądzimy, że rzeczą konieczną jest zjednoczenie gorliwych katolików , którzy ożywieni troską o dobro swojej religii ochoczo pospieszą Świętej Kongregacji z pomocą, aby osobiście swoją pracą i ofiarami przyczyniać się do realizacji wspólnego celu, jakim jest rozkrzewianie wiary. Nie ma żadnej podstawy twierdzić, że każdy człowiek osobiście może realizować ten cel , jaki stawia sobie Pobożne Zjednoczenie, zespolone wspólnym węzłem. DOŚWIADCZENIE bowiem wskazuje, że dobro, jakie oddzielnie realizuje jednostka, jest często małe, niepewne i krótkotrwałe; przeciwnie zaś, potrzeba zjednoczenia jednostek i ześrodkowania sił, by uzyskać owocność, pewność oraz trwałość dzieł. ”	WP I, 165 [485]	OOCC V, 227—228 {8}
1846	O POWSTANIU DZIEŁA, CZYLI O CELU, POBOŻNEGO ZJEDNOCZENIA APOSTOLSTWA KATOLICKIEGO, ZAŁOŻONEGO POD OPIEKĄ NAJŚW. MARYI, KRÓLOWEJ APOSTOŁÓW, I POZOSTAJACEGO W CAŁKOWITEJ ORAZ BEZPOŚREDNIEJ ZALEŻNOŚCI OD PAPIEŻA	„ A ponieważ z doświadczenia dobrze wiemy , że każdy pobożny związek osób pobożnych, żyjących w rozproszeniu, łatwo traci zdolność aktywnego działania, jak również trwałość swego istnienia, co powinno cechować dzieła miłości i gorliwości, dlatego też uznano, iż konieczne jest założenie Stowarzyszenia Księży i Braci Pomocników (<i>Congregazione di Preti e Fratelli Coadiutori</i>) tworzących doskonałą wspólnotę życiową oraz prowadzących doskonałe życie wspólne. Stowarzyszenie to rozszerzając się po całym świecie katolickim, byłoby niejako duszą i częścią dynamiczną całego Pobożnego Zjednoczenia (<i>Pia Società</i>), utrzymującą stale przy życiu wszystkie ewangeliczne dzieła miłości i gorliwości tegoż Zjednoczenia. (...) Dlatego też księża Stowarzyszenia nie powinni nigdy się nazywać <Klerykami Regularnymi>, ale ale <Księża Stowarzyszenia Pobożnego Zjednoczenia> (<i>Preti della Congregazione della Pia Società</i>).”	WP I, 206—207 [642]	OOCC III, 3 {2}; por. Modlitewnik ZAK, s. 165, nr 17

Por. też nie opublikowane w języku polskim teksty: OOCC IV, 343—344. 389—390. 437—428.

BIBLIOGRAFIA

A. Źródła

- San Vincenzo Pallotti, *Opere Complete* (vol. I—XIII), (Wydanie krytyczne pism św. Wincentego Pallottiego, Założyciela Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego, red. Don Francesco Moccia S.A.C.), Curia Generalizia della Società dell'Apostolato Cattolico - Roma 1964-1997:
- Pallotti V., *OOCC, vol. I, Pia Società dell'Apostolato Cattolico*, red. F. Moccia, Roma 1964.
- Pallotti V., *OOCC, vol. II, Regole dei SS. Ritiri, Collegi Seminari e Monasteri 1839*, red. F. Moccia, Roma 1965.
- Pallotti V., *OOCC, vol. III, Appendice alla Regola*, red. F. Moccia, Roma 1966.
- Pallotti V., *OOCC, vol. IV, Manoscritti Giuridici. Apelli e Statuti. 1835-1838*, red. F. Moccia, Roma 1967.
- Pallotti V., *OOCC, vol. V, Scritti Apostolici Minori*, p.1, red. F. Moccia, Roma 1968.
- Pallotti V., *OOCC, vol. V, Scritti Apostolici Minori*, p.2, red. F. Moccia, Roma 1968.
- Pallotti V., *OOCC, vol. VI, Le Procure*, p.1, red. F. Moccia, Roma 1969.
- Pallotti V., *OOCC, vol. VI, Le Procure*, p.2, red. F. Moccia, Roma 1969.
- Pallotti V., *OOCC, vol. VII, Regola della Congregazione, dei Preti e Fratelli Coadjutori dell'Apostolato Cattolico. "Copia Lambruschini"*, red. F. Moccia, Roma 1972.
- Pallotti V., *OOCC, vol. VIII, Manuali della Regola*, red. F. Moccia, Roma 1974.
- Pallotti V., *OOCC, vol. IX, Cerimoniali 1846, 1846-1849, 1849*, red. F. Moccia, Roma 1974.
- Pallotti V., *OOCC, vol. X, I Lumi*, p.1, red. F. Moccia, Roma 1977.
- Pallotti V., *OOCC, vol. X, I Lumi*, p.2, red. F. Moccia, Roma 1977.
- Pallotti V., *OOCC, vol. XI, Scritti Spirituali*, p.1, red. F. Moccia, Roma 1980.
- Pallotti V., *OOCC, vol. XI, Scritti Spirituali*, p.2, red. F. Moccia, Roma 1980.
- Pallotti V., *OOCC, vol. XII, Materie Predicabili*, red. F. Moccia, Roma 1985.
- Pallotti V., *OOCC, vol. XIII, Stampati - Varie*, p.1, red. F. Moccia, Roma 1997.
- Pallotti V., *OOCC, vol. XIII, Stampati - Varie*, p.2, red. F. Moccia, Roma 1997.
- Pallotti V., *OOCC, vol. XIII, Stampati - Varie*, p.3, red. F. Moccia, Roma 1997.
- Pallotti W. *Wybór Pism*, t. I, *Pisma dotyczące Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego*, wyb. i oprac. F. Bielski, Poznań-Warszawa 1978.
- Pallotti W. *Wybór Pism*, t. II, *Pisma dotyczące Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego*, wyb. i oprac. F. Bogdan, Poznań-Warszawa 1984.
- Pallotti W. *Wybór Pism*, t. III, *Pisma dotyczące jego duchowości*, wyb. i oprac. F. Bogdan, Poznań-Warszawa 1987.
- Pallotti W. *Wybór Pism*, t. IV, *Pisma duchowe. Część 1*, staraniem ks. F. Mocchi SAC, przekład: F. Bogdan, Ząbki 2001.

B. Dokumenty

- Codex Iris Canonici* auctoritate Ioannis Pauli PP II promulgatus, 1983. *Kodeks Prawa Kanonicznego* – przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Poznań 1984.
- Freeman, S. SAC, *W dynamice wierności*, Stowarzyszenie Apostolstwa Katolickiego, Rzym 1996.
- Freeman, S. SAC, *Do wszystkich członków Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego*, Rzym 28.10.2003, w: *Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego, Statut Generalny ad experimentum*, Rzym 2003 [Ząbki-Poznań 2003], s. 5—8.
- Freeman, S. SAC, [Wręczenie Dekretu kanonicznego erygowania Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego i zatwierdzenia jego Statutu Generalnego – Watykan 14.11.2003r., DODATEK 2] *Przemówienie Przewodniczącego Generalnej Rady Koordynacyjnej Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego, księdza Séamusa Freemana SAC*, w: *Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego, Statut Generalny ad experimentum*, Rzym 2003 [Ząbki-Poznań 2003], s. 59—63.
- Freeman, S. SAC, *Do wszystkich członków Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego*, w: *Królowa Apostołów, biuletyn Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego*, nr 2(20), 2004, Sekretariat ZAK: Warszawa 2004, s. 12—21; por. to samo w: *Annuntianda, biuletyn Prowincji Zwiastowania Pań-*

skiego SAC, rok XII, nr 123, kwiecień 2004, Prowincja Zwiastowania Pańskiego SAK: Poznań 2004, s. 7—17.

- Pontificium Consilium pro Laicis, *Dekret 1330/03/S-61/A-74*, Watykan 28.10.2003, w: Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego, *Statut Generalny ad experimentum*, Rzym 2003 [Ząbki-Poznań 2003], s. 9—12.
- Rytko, S. abp, [Wręczenie Dekretu kanonicznego erygowania Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego i zatwierdzenia jego Statutu Generalnego – Watykan 14.11.2003r., DODATEK 1] *Przemówienie Przewodniczącego Papieskiej Rady ds. Świeckich arcybiskupa Stanisława Ryłki*, w: Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego, *Statut Generalny ad experimentum 2003* [Ząbki-Poznań 2003], Rzym, s. 56—58.
- Rytko, S. abp, *Charyzmat – dar i zadanie, Msza św. dziękczynna za erygowanie Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego, Bazylika San Lorenzo In Damaso, Rzym 24 stycznia 2004 roku*, tłum. z jęz. włoskiego s. Aleksandra Podleżańska SAC, w: *Królowa Apostołów, biuletyn Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego*, nr 1(19), 2004, Sekretariat ZAK: Warszawa 2004, s. 11—16; por. to samo w: *Annuntianda, biuletyn Prowincji Zwiastowania Pańskiego SAC*, rok XII, nr 122, marzec 2004, Prowincja Zwiastowania Pańskiego SAK: Poznań 2004, s. 7—12.
- Stowarzyszenie Apostolstwa Katolickiego, *Prawo Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego*, Poznań 1982.
- Stowarzyszenie Apostolstwa Katolickiego, *Na wspólnej drodze wspólna służba*, Dokument końcowy XVI Zebrania Generalnego SAK, Rzym 1990.
- Stowarzyszenie Apostolstwa Katolickiego, *W Zjednoczeniu dla ewangelizacji*. Dokument końcowy XVI Zebrania Generalnego SAK, Rzym 1992.
- Stowarzyszenie Apostolstwa Katolickiego, *Charyzmat i dar Współpracy. Zebranie konsultacyjne Wyższych Przełożonych*, Carranza 1996.
- Stowarzyszenie Apostolstwa Katolickiego, *Wierni przyszłości*. Dokument końcowy XVIII Zebrania Generalnego SAK, Rzym 1999.
- Vereinigung des Katholischen Apostolates, *Das Charisma des Hl. Vinzenz Pallotti. Ursprung, Entfaltung, Identität*, Roma 2004.
- WPROWADZENIE, w: *Prawo Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego*, Pallottinum 1982.
- Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego, *Spuścizna i wizja Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego. Dwusetna rocznica urodzin św. Wincentego Pallottiego (1795—1995)*, Rzym 1993.
- Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego, *Statut Generalny ad experimentum*, Roma 2003 [Ząbki-Poznań 2003]

C. Opracowania

- Amoroso F. SAC, *San Vincenzo Pallotti Romano*, Cinisello Balsamo 2004.
- Beyer, J, *Il nuovo diritto dei religiosi e la vita associativa nella Chiesa, VitaCon 24* (1988), w: B. Zadra, *I Movimenti ecclesiali e i loro Statuti*, Roma 1997.
- Chmielewski, M., *Duchowość*, w: *Leksykon Duchowości Katolickiej*, praca zbiorowa pod red. Ks. Marka Chmielewskiego, Wydawnictwo „M”, Lublin – Kraków 2002, s. 226—232.
- Ciardi F. OMI, *Sei parole per la spiritualità di san Vincenzo Pallotti*, w: *Apostolato Universale*, Roma 1/1999, s. 21—34.
- Ciardi F. OMI, *Znak wspólnoty. Refleksja nad życiem zakonnym*, Pallottinum, Poznań 1998.
- Forycki, R. SAC, *Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego. Rekolekcje w Czarnej ...*, Warszawa 1996.
- Forycki, R. SAC, *Rola Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego w Zjednoczeniu Apostolstwa Katolickiego*, w: *Wiadomości Prowincji Chrystusa Króla 1/2004*, Zarząd Prowincji Chrystusa Króla SAC: Warszawa 2004, s. 61—67; por. to samo w: *Annuntianda, biuletyn Prowincji Zwiastowania Pańskiego SAC*, rok XI, nr 121, luty 2004, Prowincja Zwiastowania Pańskiego SAK: Poznań 2004, s. 19—30.
- Gambari, E., *Życie zakonne po soborze Watykańskim II*, Kraków 1998.
- Gogola, J.W. OCD, *Zasady wierności charyzmatowi Założyciela*, Kraków 2000.
- Jasiak, R. CSsR, *Charyzmaty*, w: *Leksykon Duchowości Katolickiej*, praca zbiorowa pod red. Ks. Marka Chmielewskiego, Wydawnictwo „M”, Lublin – Kraków 2002, s. 112—115.
- Krukowski J., Sobański R., *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego. Tom I. Księga I. Normy ogólne*, Pallottinum 2003.

- Kudasiewicz, Ks. J., *Odkrywanie Ducha Świętego*, Kielce 1998, s. 338—361.
- Kudasiewicz, Ks. prof. J., *Rola charyzmatów w Kościele w świetle listów św. Pawła*, w: http://biblista.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=26&Itemid=65.
- Kupka, J. SAC, *Ravvivare la Fede nello Statuto dell'Unione dell'Apostolato Cattolico*, w: *Apostolato Universale* – n. 14/2005, s. 26—30.
- Liszka, P. CFM, *Charyzmat życia zakonnego*, Warszawa-Wrocław 2002.
- Liszka, Ks. P., *Charyzmatyczna moc życia zakonnego*, Wrocław 1996.
- Liszka, P. CMF, *Próba klasyfikacji założycieli zgromadzeń zakonnych*, w: *Życie konsekrowane*, 5(49) 2004.
- Parzyszek, Cz. SAC, *Duchowość apostołska według św. Wincentego Pallottiego*, Ząbki 2004.
- Pinckaers, S.T. OP, *Życie duchowe chrześcijanina według św. Pawła i św. Tomasza z Akwinu*, Poznań 1998;
- Praca zbiorowa, *Sulle orme di san Vincenzo Pallotti, fondatore dell'Unione dell'Apostolato Cattolico*, wpraw. ks. Gaetano Ianni SAC, *Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego (ZAK)*, Roma 2004, pp. 136.
- Socha, H. SAC, *Powstanie Statutu Generalnego Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego*, tłum. Ks. Z. Falczyński SAC, w: *Annuntianda, biuletyn Prowincji Zwiastowania Pańskiego SAC*, rok XII, nr 125, czerwiec 2004, Prowincja Zwiastowania Pańskiego SAK: Poznań 2004, s. 7—18.
- Socha, H. SAC, *Streszczenie Statutu Generalnego Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego*, tłum. Ks. Z. Falczyński SAC, w: *Annuntianda, biuletyn Prowincji Zwiastowania Pańskiego SAC*, rok XII, nr 126, lipiec-sierpień 2004, Prowincja Zwiastowania Pańskiego SAK: Poznań 2004, s. 7—21.
- Socha, H. SAC, *Dekret Papieskiej Rady ds. Świeckich (28.11.2003) jako kościelno-prawne uznanie Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego*, tłum. Ks. Z. Falczyński SAC, w: *Annuntianda, biuletyn Prowincji Zwiastowania Pańskiego SAC*, rok XII, nr 127—128, wrzesień-październik 2004, Prowincja Zwiastowania Pańskiego SAK: Poznań 2004, s. 7—19.
- Socha, H. SAC, *Zjednoczenia i Ekumenizm*, tłum. Ks. Z. Falczyński SAC, w: *Annuntianda, biuletyn Prowincji Zwiastowania Pańskiego SAC*, rok XII, nr 130, grudzień 2004, Prowincja Zwiastowania Pańskiego SAK: Poznań 2004, s. 11—12.
- Socha, H. SAC, *Statut Generalny Zjednoczenia jako wyzwanie dla pallotynów*, tłum. Ks. Z. Falczyński SAC, w: *Annuntianda, biuletyn Prowincji Zwiastowania Pańskiego SAC*, rok XIII, nr 133, marzec 2005, Prowincja Zwiastowania Pańskiego SAK: Poznań 2005, s. 11—22; por. tekst włoski: *Lo Statuto Generale dell'Unione dell'Apostolato Cattolico come sfida*, w: *Apostolato Universale*, Roma 13/2005, s. 29—38.
- Spiller, P. O.Carm. *Charyzmat życia zakonnego w Kościele*, w: *W trosce o ducha* (Formacja zakonna - 4), Kraków 1998, s. 257—294.
- Weron, E. SAC, *Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego na prawie papieskim*, w: *Wiadomości Prowincji Chrystusa Króla 3-4/2004*, Zarząd Prowincji Chrystusa Króla SAC: Warszawa 2004, s. 35—39.
- Zadra, B., *I Movimenti ecclesiali e i loro Statuti*, Roma 1997.

D. Literatura pomocnicza

- Dąbrówka A., E. Geller i R. Turczyn, *Słownik synonimów*, Warszawa 1995, wyd. 2, poprawione, ze słowem wstępnym prof. Dra hab. Jana Miodka.
- Encyklopedia Katolicka*, t. II, *BAR – CENTURIONEM*, pod red. F. Gryglewicza, R. Łukaszyka, Z. Sułkowskiego, KUL, Lublin 1976.
- Leksykon Duchowości Katolickiej*, praca zbiorowa pod red. Ks. Marka Chmielewskiego, Wydawnictwo „M”, Lublin – Kraków 2002.
- Mały Słownik Języka Polskiego*, PWN, t. II, Warszawa 1994.
- Słownik Języka Polskiego*, PWN, t. I, Warszawa 1978.
- Słownik Języka Polskiego*, PWN, t. II, Warszawa 1978.
- Wikipedia, <http://pl.wikipedia.org/wiki/>.